

ÉLETTÜNK

XVIII. évf. 7 - 8. szám (18. Jahrg. Nr. 7-8)

Az európai magyar katolikusok lapja

1986 július - augusztus

KÖZI HORVÁTH JÓZSEF:

Kapisztrán Szent János emlékezete

SZÜLETÉSÉNEK 600. ÉVFORDULÓJÁN

Kapisztrán János ferences barát, akit az Egyház szentjei közé iktatott, mi magyarok pedig nemzeti hősnökként tisztelünk, 600 évvel ezelőtt, 1386. június 24-én született a dél-itáliai Capistrano nevű városkában. Anyja olasz asszony, apja pedig német származású zsoldoskapitány volt. Az elevenesű és szorgalmas gyerek, miután iskolai tanulmányait a perugiai egyetemen megszerzett jogi doktorátussal befejezte, a bírói pályára lépett, majd hamarosan, 26 éves korában, Perugia és környéke kormányzójává nevezi ki a nápolyi király. Magas hivatalát azonban csak két éven át láthatta el, mert a nápolyi uralom ellen fellázadt lakosság vezetői elfogták és bebörtönözték. A börtönben, ahol igen kegyetlenül bántak vele, megfogadta, hogy kiszabadulása után búcsút mond a világnak és életét teljesen Isten és a katolikus egyház szolgálatába fogja állítani. Fogadalmát meg is tartotta. Szabadulása után búcsút vett az édesanyjától, elköszönt a menyasszonyától és felvételét kérte Assiszi Szent Ferenc rendjébe.

Pappászentelése után rövid idő alatt híres és keresett hitszónok lett belőle. Olaszországban, majd más nyugateurópai országokban is, tízezrek és tízezrek tódultak a rendszerint szabad téren elmondott, bűnbánatot hirdető, az eretnekséget ostromzó és a kereszténységet fenyegető török elleni védekezésre buzdító prédikációira.

69 éves volt már 1455 tavaszán, amikor a magas kora ellenére is még mindig friss testi és szellemi erőben levő Kapisztrán — követve Hunyadi János országos főkapitány, valamint az egyházi és világi főrendek hívását — átlépte a magyar határt. Első magyarországi útja Győrbe vezetett, ahol az országgyűlés tanácskozott. Érkezésének a hírére Széchy Ágoston püspök az egész pappággal és néppel eléje vonult és ünnepélyesen kísérté be a városba. Az országgyűlés tagjai is mély tisztelettel fogadták. A Budára áttelepülő országgyűléssel együtt későbbben ő is a fővárosba utazott. Mindkét helyen azon fáradozóit, hogy a törökverő Hunyadi és hatalmas főúri ellenfelei közötti ellentéteket elsimítsa és az ország vezetőit a dél felől fenyegető oszmán veszedelem elleni összefogás szükségességéről meggyőzze. Nem sok eredménnyel! Igéretekben ugyan nem volt hiány, tényleges segítséget azonban csak Hunyaditól lehetett várni, aki kötelezte magát, hogy egymaga, saját költségén, 7000 lovas kiállítását vállalja.

Egyidejűleg, Budáról kiindulva, megkezdte a keresztesháborúban való részvételre buzdító beszédsorozatát. Már 1456 márciusában örömmel jelentette III. Kalixtus pápának, hogy a magyar nép

fiai napról-napra növekvő számban veszik fel a keresztet.

Szükség is volt az ébresztésre és az ébredésre. A veszély pillanatról-pillanatra nagyobb lett. Április 7-én a Balkánról gyorsfutár érkezett, aki közölte V. László

fejjel, hogy jelenlétével lekösse a felvonulóban lévő ellenség erőinek egy részét.

Ilyen reménytelennek látszó helyzetben vette fel a harcot Hunyadi és Kapisztrán a 300 ágyúval, 150.000 főnyi se-

KAPISZTRÁN SZENT JÁNOS NÁNDORFEHÉRVÁRNÁL

Egykorú metszet

lővel, a 16 éves királlyal és az országgyűlés tagjaival, hogy a hódítás vágyától hajtott ifjú Mohamed szultán óriási hadsereg élén már indulóban van Magyarország felé. A rémhír vétele után a király elrendelte az országos felkelést és segélycsapatokat kérő leveleket írt a keresztény fejedelmeknek. Utána azonban, mintha ezzel minden uralkodói kötelességének eleget tett volna, nagybátyjának, a sötétlelkű Cillei Ulrik grófnak a társaságában Csehországba utazott vadászatra. A főrendek követték a király rossz példáját. Az országgyűlés feloszlása után visszatértek vidéki otthonaikba, ahol — ahelyett, hogy minden idejüket és erejüket a közelgő ellenség elleni felkészülésre fordították volna, — kevés tiszteletreméltó kivételtől eltekintve — bűnös közömbösséggel figyelték az események alakulását. A nyugati fejedelmek segítsége is elmaradt. Egyedül a 80 éves III. Kalixtus pápában nem csalódott a magyarság. Mihelyt megkapta budai követének, Carvajal bíborosnak a helyzetjelentését, azonnal útnak indította az Adriai-tenger keleti partjai felé az Egyházi Állam 25 egységből álló hadiflottáját 1.000 tengerésszel és 5.000

reggel és 200 dunai hadihajóval közeledő Mohamed szultán ellen. Reménytelennek látszott a helyzet, mert Hunyadi dandárjának, Kapisztrán keresztesseregének és Szilágyi Mihály nándorfehérvári védőseregének összlétszáma az ellenség fegyvereseinek még az egyharmadát sem érte el. A szegényesen felszerelt keresztény dunai flotta szintén sokkal kisebb számú volt a törökénél.

Már 1456 július 4-én megtörtént Nándorfehérvár teljes körülrzése. Három oldalról az óriási török szárazföldi sereg, észak felől az ellenséges dunai hajóhad tette lehetetlenné a mindössze 3-4.000 főnyi védősereg érintkezését a külvilággal. Ezért Hunyadi és Kapisztrán első feladatuknak tekintették az ellenséges hajózárlat áttörését és ezáltal a Nándorfehérvárral való kapcsolat helyreállítását. A vakmerő kísérlet, csodával határos módon sikerült. Július 14-én a gyöngye keresztény hajóhad, a folyó északi partján felsorakozott Hunyadi dandár és a Duna déli partján álló Nándorfehérvár ágyúinak a tüztől támogatva ötórás elkeseredett küzdelemben megsemmisítette a legyőzhetetlennek tartott török dunai flottát. Kapisztrán a

küzdelem egész ideje alatt, kinyújtott jobbával a keresztet harcoló hittestvérei felé mutatva és a keresztény győzelemért imádkozva a parton állott. A győzelem után kereszteseivel ő is bevonult a várba, ahol a helyőrség és a lakosság örömjongással fogadta őket. De nem maradt sokáig. Miután a várbelieket kintartásra buzdította, visszatért a zimonyi táborba, hogy az újonnan érkezett keresztéseket üdvözlje, megszervezze és a Dunán átvezesse a várba.

A keresztessereg, amely a táborban reá várakozott, igen nagyszámú, de nagyon kevert társaság volt. Parasztok, iparosok, diákok, papok és szerzetesek. A várjobbágyok kivételével kevésnek volt rendes fegyverzet. A fegyvert a legtöbbjüknél kasza, villa, ásó, cséphadaró, kalapács, füttykös vagy parittya helyettesítette. De valamennyien égtek a vágytól, hogy minél előbb a török ellen indulhassanak. Hunyadi János, a fővezér és sógora, Szilágyi Mihály, a várparancsnoka, örült a jövetelüknek, de nem tudták elrejteni aggodalmukat, hogy ilyen szedett-vedett sereggel sikerülni fog-e helyt állni az óriási és jól felszerelt török haddal szemben. A rendületlen bizalommal bíró barát megvigasztalta őket. „Ne féljete, Nagyságos Uraim — mondta nekik — van az Istennek hatalma, hogy népét megmentse”.

Mohamed szultán július 14-étől kezdődően éjjel-nappal lövette és rohamoztatta a várost. A végső harc Nándorfehérvár birtokáért július 21-én késő este indult meg. A nyári éjszaka kísérteties félhomályában kora reggelig elkeseredett küzdelmet vívtak egymással az ostromlók és a védekezők. Éjfél körül a törökök elfoglalták az alsó várat és megkezdtek a belső vár leeresztett hidjának az ostromát. Mialatt Hunyadi és Szilágyi körbenjárva a védelmet szervezte és irányította, Kapisztrán az egyik toronyban állva és magasraemelt jobbában a feszületet tartva, hangos „Jézus, Jézus” kiáltással buzdította kintartásra a keresztényeket. Közben szemtanúja volt az ostrom legdrámaibb jelenetének, Dugovits Titusz önfeláldozó hősiességének, a vasmezei magyar vitéz és az óriástermetű török harcos párviadalának. A törökök sikerült a várfalon észrevétlenül felkúszni és kitézni rá az oszmán hadsereg lófarkos győzelmi zászlaját. Amikor Dugovits meglátta, azonnal odarohant és bírközni kezdett vele. Mivel azonban nem tudta legyűrni, átkarolta és magával rántotta a mélységbe, ahol mindketten szörnyethaltak. A végküzdelem első napjának éjszakája magyar győzelemmel fejeződött be.

A keresztény győzelem másnapjának, július 22-ének, a délutánján anélkül folytatódott a harc, hogy akár az egyik, akár a másik fél vezetői parancsot adtak volna. Az történt, hogy a győzelemtől megittasodott keresztessereknek egy kis csoportja kilopódzott a várból és nyilazni kezdte a török előőrsoket. A megtámadottaknak török lovaskatonák siettek a segítségére. A falakon álló keresztények közül viszont sokan szorultságba kerültek (Folytatás a 2. oldalon)

PROF. DR. MEHRLE TAMÁS OP:

A római szinódus zárószavának teológiai kiértékelése

AZ EGYHÁZ KÖZÖSSÉGI JELLEGE

A szinódus eléggé részletesen foglalkozott az egyházi életközösséggel. Koinonia görögül, communio latinul annyi mint közösség, életközösség. Az egyház is egy sajátos jellegű életközösség. Az egyháznak e közösségi vonását főképpen a keleti egyházak becsülték és becsülik a mai napig. Nálunk, a latin egyházban főképpen a II. vatikáni zsinat óta került az egyháznak e jellege megint előtérbe. Nem mintha nálunk bárki is tagadta volna az egyházi közösséget, de talán azért, hogy sokan csak a klérust és a hierarchiát tekintették az igazi egyháznak, a közösségi vonás mely az egész Isten-népe között és a helyi egyházak között fennáll, kissé háttérbe szorult.

A szinódus zárójelentése igyekszik az egyházi közösséget szabatosabban meghatározni. Ez azért is szükséges volt,

KAPISZTRÁN SZT. JÁNOS EMLÉKEZETE

(Folytatás az első oldalról)

társaiknak vittek erősítést. A végülis felülkerekedett keresztetek a helyszínen siető Kapisztránt arra kérték, hogy vezesse őket a török ellen. A „szentkapitány” ebben a kérésben égi intést látva, délután háromkor jelt adott a támadásra a kb. 5.000 főnyi keresztesseregnek a támadásra. Maga is velük ment. Azoknak, akik drága életét féltve, vissza akarták tartani, a következőket felelte: „Aki fél, meneküljön. Én 40 évig szomjaztam, vártam, kerestem ezt az alkalmat...” Mohamed szultán, az ellenfél előrenyomulását látva, testőrcsapata élén maga is beleavatkozott az ütközetbe. Hunyadi és Szilágyi viszont a keresztetek segítségére siettek. A csatának az éjszakai sötétség vetett véget. A megvert török sereg fejvesztett futásban keresett menedéket.

A győzelem hírére III. Kalixtus pápa kimondhatatlan örömmel fogadta és nem titkolta, hogy Hunyadi Jánossal nagy terveik vannak. Nyilván a balkáni keresztény népek felszabadítására és Konstantinápoly visszafoglalására gondolt. Tervei azonban nem valósulhattak meg, mert Hunyadi 1456 augusztus 11-én Zimonyban meghalt. A harctéren temetlenül hagyott és a nyári forróságban oszlásnak indult hullák ezreitől megfertőzött levegőben kitört pestisragály vitte el. A betegek szentségeivel Kapisztrán látta el. Nemzetünknek ez az egyik legnagyobb államférfia és hadvezére haldokolva a következő szavakkal vett búcsút barátjától, fegyvertársától és lelkiatyjától: „Tarts meg emlékezetemben, ha visszatérsz hazádba, ahonnan idejöttél. Remélem, ott is fogod hallani, hogy Hunyadi János keresztény módon halt meg...”

Kapisztrán Jánosnak nem nyílt alkalma arra, hogy megmondja, olasz honfitársai miként vélekednek a magyar hősről, mert két és fél hónap múltán, 1456 október 23-án ő is meghalt a dél-magyarországi Fülek ferences zárdájában. Őt is a pestis ölte meg. Az egyház 1690-ben a szentek sorába iktatta. A magyarság mindmáig nemzeti hősként tiszteli. A székesfehérváros 1921-ben Budán, a róla elnevezett téren, szobrot emelt neki. Történetíróink a legnagyobb elismerés és tisztelet hangján emlékeznek rá.

mert egyesek e fogalommal is visszaéltek. Voltak ugyanis olyanok, akik az egyházban pusztán csak valamilyen népi közösséget láttak, melynek nincs igazi Istentől választott vezetősége, hierarchikus struktúrája. Szerintük a hívek feladata lenne, megjelölni és megbízni az egyházi pásztorokat, mint ahogy egy-egy ország népe megválasztja azokat, akikre az állam ügyeit akarja bízni.

A szinódus ezzel szemben kiemeli, hogy az egyházi életközösség alapvetően és első sorban az embereknek Istennel való közössége Jézus Krisztus által a Szentlélekben. Az egyházi közösség alapvetően lelki életközösség, lelki egység. Ezért a lelki egységért imádkozott Jézus szenvedése előestéjén: „Legyenek mindnyájan egyek. Amint te, Atyám, bennem vagy és én tebened, úgy legyenek egyek ők is mibenünk, és elhiggye a világ, hogy te küldtél engem” (Jn 17, 21–22). Az egyházi életközösség tehát elsősorban az embernek Istennel való életközössége, de ebből kifolyólag egyben életközösség mindazokkal, akik hasonló közösségekben vannak Istennel Jézus Krisztus által. Hasonlóan a keresztény felebaráti szeretetet nem akármilyen „embertársi” szeretet, hanem az Isten szeretetében gyökerező emberi szeretet.

AZ EGYHÁZ LÁTHATÓ SZERVEZETTSÉGE

Az egyházi életközösségben nem szabad csak társadalmi organizációt vagy egyházi hivatalok felosztását látnunk. A társadalmi szervezettségnek is az alapja a lelki egyházi életközösség, mert az előbbi az utóbbit van hivatva szolgálni. Másrészt ez a társadalmi szervezettség, a látható társadalmi egység is hozzátartozik az egyházhoz. Nemcsak azért, mert az emberek nem tiszta szellemek, hanem testtel megáldott lények, nemcsak azért, mert az Istenfia emberre lett és épp látható emberségében váltott meg minket, hanem azért is, mert Jézus élete művének a folytatását emberekre, az apostolokra és utódaikra bízta. Sőt a lelki, kegyelmi életközösség is anyagi, tehát látható eszközök segítségével jön létre: Isten igéjét emberi szó közvetítésében halljuk, a kegyelmet a szentségek szolgálata által kapjuk. A szinódus csak két szentséget említett meg: a keresztséget és az eucharisziát. A keresztség az egyházi, kegyelmi életközösség ajtaja és alapja, az eucharisztia a keresztény élet forrása és csúcspontja. Az eucharisztia ünneplése azonban nemcsak gyülekezet, nemcsak embertársi találkozás, hanem az újszövetség áldozatán való részvétel. A szentmisének e jellegét a zsinat után sokan figyelmen kívül hagyták, pedig az egyházi szöveg meghatározza: „Amikor a hívők részt vesznek a szentmiseáldozatban, amely az egész keresztény élet forrása és csúcspontja, az isteni Bárányt és vele együtt önmagukat ajánlják fel Istennek. Így mind a felajánlással, mind a szentáldozással mindenki részt vesz a liturgikus cselekményben, nem egyformán, hanem a különbözőségük megtartásával” (11). E különbség abban áll, hogy csak a felszentelt pap mutathatja be a szentmiseáldozatot, de a hívek is királyi papságuk értelmében részt vesznek a

liturgikus cselekményben, hisz a pap az ő nevében mutatja be az áldozatot, mely egyben az ő felajánlása is, és a szentáldozásban részt vesznek az áldozati lakomán is.

AZ EGYHÁZ MINT AZ EGYSÉG, KIBÉKÜLÉS ÉS BÉKE JELE ÉS ESZKÖZE

A szinódus nem lát ellentétet az egyházban uralkodó sokféleség és egység közt. Az egyház egy a hite által, egy a hit a szentségei által, egy a hierarchia által, főképpen egy azáltal, hogy a hierarchia Péter utódjában, a Péterszolgálatban összpontosul. Ezért mondja a szinódus, hogy a Péterrel és utódjával való egyházi közösség nemcsak nem akadályozza a népek és egyházak közti teljes egység létrejöttét, hanem előlegezi azt. Így a katolikus egyház prófétái jele és eszköze a végső egységnek, melyre törekednünk kell. Nem tudhatjuk, mikor valósul meg az igazi ökumenikus egység, de végzetes hiba lenne a jövőendő egység érdekében a már meglévő katolikus egységet feladni. A katolikus egyház jelenlegi egysége kvalitatív egység, de még hiányzik a kvantitatív egysége. A többi egyházakban is van egy bizonyos kvalitatív egység — pl. a Krisztusba vetett hit, egyes szentségek —, de a teljes kvalitatív egységet csak akkor nyerik majd el, ha magukkal hozván saját részleges kvalitatív egységüket, a katolikus egyház egységéhez csatlakoznak.

A szinódus nem tagadja a jogos és szükséges sokféleséget az egyházban, hiszen Szent Pál szerint ugyanaz a Szentlélek működik sok és különböző adományaiban. S mivel ugyanaz a Lé-

lek ihleti és élteti bensőleg a helyi egyházakat, azt kell mondanunk, hogy az egységes és egyetemes egyház benne van a helyi egyházakban (vö. A püspökök lelkipásztori hivatásáról szóló határozatot, (11). A szinódus egy másik pontban is emlékeztetünkbe hívja a zsinat tanítását: „A római püspök mint Péter utóda örök és látható őselve és alapja az egységnek. A részegyházak az egyetemes egyház képmásai: bennük és belőlük valósul meg az egy és egyetlen katolikus egyház” (Az egyházi szöveg konstitúció, 23).

„PLURALIZMUS” ÉS „PLURIFORMITÁS”

Készakarva tartottuk meg a latin kifejezéseket e különbség jelölésére, mert a fordításuk nem egyértelmű. A pluralizmus egyszerűen sokfajtaságot, sokféleséget jelent, de nem fejezi ki az egységet. A pluriformitás szintén sokféleséget jelent, de egyben az egységet is jelöli, mely különböző formában, módon nyilatkozik meg. Egy rakás kőnek megvan a maga minőségi egysége, amennyiben minden összetevője kő. De mennyivel magasabbrendű az élőlény egysége, mely számtalan részt, tagot, szervet foglal magában, mely ugyanazt az egységet szolgálja. A pluralizmus, melyet manapság sokan hangoztatnak, könnyen szem elől téveszti az egységet. Maga a sokféleség nem előny mindaddig, míg nem épül bele egy magasabbrendű egységbe. Ezért a pluriformitás igazi gazdagságot, teljességet jelent, és ennyiben jól kifejezésre juttathatja az egyház katolicitásának sokféleségét, gazdagságát. A merő pluralizmus megtűri az egymással ki nem egyeztethető tényezők ellentétességét is, és ennyiben az egység feloszlására, feladására vezethet. Mindennek fontossága van az ökumenizmus és kollégialitás kérdéseiben. Erre a következő cikkünkben térünk ki.

A megszólító Isten

Az Ószövetségi Szentírás őstörténeti kerete a világ teremtésével kezdődik, amelynek beteljesülése az ember történelmében állítja. A teológia úgy fejezi ki ezt a tényt, hogy az ember teremtésénél, de meghívást kapott a természetfölötti szövetségre.

Ennek az ünnepi aktusnak a leíró nyelvezete érzékeltetni akarja Isten örök kimondását: az ember a többi teremtménnyel szemben Isten képmása. Nagysága különleges hivatásra szól, csillapíthatatlan ösztönző keresésre a lét teljességének, valamely abszolút jövőnek, ami betöltés után kiált. Ebben a misztikus egyesülésben Isten és ember közötti szeretet bontakozik, — tiszta pecsét, ahol felizzani képes a kiválasztott „én”. Isten vele van, benne van, túlláradó életével és gondolkodásával. Ő igazgatja a csillagok járását, a kivirágzást és pusztulást, virraszt az ember akarata fölött, hogy üdvösségére szabadon válasszon jó és rossz között.

Célt és beteljesülést ad, hogy minden életet és „én”-t dicsőségének részévé hívjon, — elveszithetetlen boldogságban.

Elküldte egyszerűen Fiát, Jézus Krisztust, aki magára vette a világot, megszentelte és megnyitotta számunkra a felvirradó üdvösséget.

Az emberré vált Fülűst és a teremtetés az Atya terve szerint titokzatos viszonyban áll. Krisztus az ősképp, ami

után a világ alakult, lendítő erő, amely fékezni képes téves utunkat valamely ismeretlen x felé. „Ő a láthatatlan Isten képmása, minden teremtmény előszülötte. Mert benne teremtett mindent a mennyben és a földön”. (Kol. 1,15–16) „A tulajdonába jött”. (Jn. 1,11) „Mindnyájan az ő teljességéből részesültünk, kegyelmet kegyelemre halmozva”. (Jn. 1,16) Krisztus, Isten visszavonhatatlan „igenje” a teremtésre, melyben ez a teremtés kimondja saját, Isten előtt teljes érvényű igen-jét Istennek. Krisztusban Isten ebbe a világba lépett. Az ember pedig ezzel részesévé vált az isteni természetnek.

Rendelkezésre áll minden hajtóerő, hogy megérjen a teljes dicsőségre. — Mindez kimondhatatlan örömet jelent, mert Isten „betölt minden egyes lelket; belénkebeli a hitet, ő a tisztaság pecsétje és minden erény eredete”. (Nagy Szt. Leó) Benne épülünk a Szentlélek által. Megnyitja szemünket, hogy felismerjük őt. (Jn. 17,3) Új életet ajándékoz az Isten: a kegyelmi életet, amely gyermekeivé, Krisztus testvéreivé és az örök élet várományosává tesz.

Ebben az örömben él a bizonyosság, hogy felfog és biztonságban tart a mérhetetlen Isten keze, aki szeretetében önmagát adja, hogy arcunkba lehelje szeretet-szövetségét.

Forgách József

SCHERMANN RUDOLF:

Riport az örök életről

Schermann Rudolf, az alábbi tanulmány szerzője, 1932 március 18-án született Samson-ban, Törökországban. Édesanyja muzulmán vallású volt, édesapja mérnökként dolgozott törökönban. Hamarosan Magyarországra költözött a család, így Schermann Rudolf gimnáziumi tanulmányait Sopronban és Győrben végezte. Teológiát Pesten, majd a győri főiskolán hallgatott. Győrben szenteli áldozópappá 1956-ban Pap Kálmán megyéspüspök. Még ugyanebben az évben, novemberben Bécsbe került, ahol az egyetem teológiai fakultásán megszerzi az abszolutóriumot. Első munkaköre: ifjúsági lelkes, a menekült magyar fiatalokat pasztorálja. Ez időben szerkeszti és adja ki az „Összefogás” című ifjúsági vallásos lapot, amelynek cikkeiben mutatkozik meg és bontakozik ki „rámenős”, de egyben színvonalat követelő és nyújtó írói stílusa. — 1956 óta lelkipásztor a Bécs mellett fekvő Reisenberg-Seibersdorf-i osztrák plébánián. Lelekipásztori munkája mellett, Schermann Rudolf közreműködik az osztrák rádió és televízió vallásos adásaiban, továbbá számos egyházi és világi lap munkatársa. Legtöbb publikációja német nyelven látott napvilágot.

Az alábbi cikk „Riport az örök életről” című tanulmányának első része. E tanulmány 1964-ben német nyelven, könyvalakban is megjelent „Report über den Tod” címmel.

1.

Rilke szerint halál és élet úgy fonódnak egygyé, mint valamely szőnyeg fonalai. Aki tehát az életről akar írni — annak szükségszerűen a halálról is értekeznie kell. Így nem kell tehát meglepetőznöm az ideges és saját halálára gondolni nem szerető ember előtt.

A halál állandóan beleüti orrát az élet dolgaiba. Nem gondolni rá, struccpolitika, esztelenység. Viszonyunk a halálhoz mértékadó módon határozza meg, hogyan élünk.

Senki sem hirdette oly könnyed hangszólyal, mint Krisztus, hogy elég a napnak a maga baja, igyekező a holnapba félelemmel tekintőket megnyugtani, de senki sem hirdette oly komolysággal, mint Ő, mekkora szerepe van a halálnak pillanatnyi döntéseinkre nézve.

Hadd jegezzem meg: életről és halálról e tanulmányban nem csupán biológiai értelemben beszélünk.

Életen értjük mindazt, ami létünkben pozitív jellegű, s a halálon mindazt, ami e legtágabb értelemben vett életet veszélyezteteti vagy akadályozza. Néha úgy tűnik majd az olvasó számára, hogy rosszul sikerült tudományos értekezést tart kezében. Nem volt szándékom ilyenfajta értekezést írni. A nagyobb olvasótáborhoz szeretnék fordulni s nem csupán értelmére apellál-

ni. Nem számoztam tehát idézeteket, nem jelöltem forrásokat. Magam is azon olvasók közé tartozom, akiket néha bosszant, máskor zavar, ha valamely szerző a lap alján, vagy könyve végén saját szövegéhez állandóan tercel.

S ha az olvasó azzal a gúnyos kérdéssel ragadna inggalléron, hogy kevéske talentumom miatt pazarolom a halálról s az életről való értekezésre, a helyett, hogy mondjak fertőtlenített papírsebkendőket vagy jégszekrényeket árulnék, vagy ha már nem bírom ki firkálás nélkül — legalább mint unokaöcsém ajánlotta — valamely paragon heverő hercegő éjszakáit dolgoznom fel két villamosvégállomás között fogyasztható rotációs regénnyé, — annak azt felelem, hogy nekem a halál s az élet tematikája van annyira fontos és izgalmas, mint a fentebbiek. Ha nem is jövedelmez annyit.

S ami még fontosabb: valamely hercegő kalandjai, sportautói és ékszerrei egyaránt nem az enyéme. A saját halálatom azonban semmiféle árveréssel, vagy adólevonásos közadakozással nem tudom lerázni a nyakamról. Idő kérdése, mikor jutok birtokába. A legutolsó koldusnak is van egy holtbiztos ingatlana, amelyet megkérdezés nélkül örököl: a saját koporsója, urnája, tömegsírja vagy gázkamrája.

A halál általában tabu. Abban a korban élünk azonban, amelyben minden tabunak hadat üzenünk.

Egy-két példa: pár évtizeddel ezelőtt még megbélyegző hangzása volt a mondásnak: „a szennyesüket ország-világ elé tárják”. Ma szóban, képeslapok vagy heti magazinok hasábjain, tetteben pedig a Westingshause-mosodák olcsó automatái előtt teregetik, mossák, tologatják egymás orra alatt szennyesüket a szomszédok. Mindenki betekinthez felebarátja lepedőjébe. Régen pornográfának nevezték nemi aktusok részletekben megjelenítését. E fogalom ma tartalomhiányban szenved. Nincs aki megtöltse. Nabakov Lolitája, vagy Fanny Hill gyűrt hálóingjével rég szalonképessé váltak az irodalomban. A homoszexualitást dicsőítő regények épp most vannak jövőben. Nem tudom, hogy ebben a lezser légkörben miért ne beszéljünk a halálról is oly közvetlenséggel, mint a legújabb totoeredményekről. Innen a cím könnyed hangzása, bizonyos szarkazmus. A szó persze elnehezül ott, ahol a téma mégiscsak komolyabb, mint egy vadnyugati kaland.

Nem tartom fontosnak, hogy az olvasót vigasztaljam. Szívesen fordítom fejét arrafelé, amerről szereti elfordítani.

Illatos zsebkendőként azt a belátást tarthatom orra alá, hogy könyveket csak élőknek szokás írni. Aki e sorokat olvassa, kellemes távolságban van a haláltól. Bár — ha kocsitulajdonos, figyelemzettem, hogy legyen óvatos a hajtásnál.

Nem utolsó sorban abban reménykedem, hogy e sorok olvasása hozzásegíti majd a belátáshoz: kár sok húhót csinálni a halál miatt. Persze nem azért, mert nem fontos, mert ahogy esik, úgy puffan. Hanem mert a halál veszélytelen, sőt nagyon értelmes dolog annak számára, aki helyesen tud élni. Valójában a helyes életről akarok írni. A halál csak háttér, kulissza, a kiemelés és helymeghatározás célját szolgálja.

HOGY SZOKÁS MANAPSÁG MEGHALNI ?

Minden kellék megvan, semmi sem hiányzik: ünnepélyes bevonulás, nagyszabású rendőrségi készültség, mindenki mellett két rendőr ül, mögöttük a „közönség”: leginkább Gestapo stb. A rendőrök jóindulatúan szokásos, közönséges arcot vágnak... Tulajdonképpen még egy Nyitány hiányzik kezdetnek s egy Finálé befejezésképpen, vagy legálabbis fanfárok.

P. Alfréd Delp, kivégzése előtt a börtönben, 1945. november 1-én.

Kafka és Borisz Paszternák megrázó elevenséggel és biztos megérzéssel írták le, miképp szokás manapság meghalni. Regényeikben a 20. század halál-technikájának rövid kézikönyveire bukkanunk. A két szerző között csupán az a különbség és az érdekes, hogy az egyik kivégzésről ír, a másik békés halálról.

A diktatúrában élt Paszternák a békés halált rajzolja elénk. A békés világban élő Kafka a diktatúrákban divatos kivégzésről fest képet. Mindkét író a világ keleti felén élt. Ott az utóbbi évszázadban sokan haltak meg, majd nem minden megszakítás nélkül 1900 óta. Csak azt akarom mondani, hogy kompetens emberekről van szó.

Kafka ismert regényében, a *Per*-ben — amelyet 1914-ben kezdett papírra vetni — azt írja, hogy *K. Józsefet* valaki megrágalmazta, mert anélkül, hogy valami rosszat cselekedett volna, letartóztatták. Hosszú, véget nem érő bírások után, anélkül, hogy *K. József* valaha is megtudta volna, mit vétett, halálra ítélték. Harmincegyedik születésnapjának előestéjén két frakkos, zsíros és sápadtarcú úr kereste fel, hogy elvigyék a kivégzésre. Az urak cilindert viseltek, feltűnően jómodorról tettek tanúságot, és egyáltalán nem emlékeztek hóhérokra. Inkább énekesek, mondjuk tenoristák lehettek volna. A két úr a városon kívül egy kőfejtőbe vezette *K. Józsefet*, s miközben az egyik levetkőztette a halálraítéltet, a másik alkalmas helyet keresett a tett végrehajtásához. Majd odaültették *K. Józsefet* és fejét egy kőre támasztották. *K. József*, a szürke kis tisztviselő, kényelmetlennek találta a helyet, sőt természetellenesnek. Idegesítette továbbá az a pedantéria, amellyel a két úr a feje felett egymásnak ellenőrzésre átnyújtotta a kést. Szorongatott helyzetben csupán annyi vígasza volt, hogy valaki a szemközti bérházak valamelyik emeletének valamelyik ablakából kihajolt és lenézett hozzá. Az urak egyike ezekután megfogta *K. József* nyakát, a másik szívébe mártotta a kést és kétszer megforgatta. Kis ideig figyelték még, hogy valóban meghalt-e? „Mint

egy kutya” — ezt mondta utoljára *K. József* szomorúan s úgy érezte, a szégyen az, ami túléli.

Paszternák szerint még egyszerűbben hal meg az ember. Kispolgárisabban. Nem valami romantikus kőfejtőben látomásos estén. Csak úgy egyszerűen, az utcán. *Dr. Zsivágó* egy augusztusvégi forró reggel felszáll a villamosra. Nincs szerencséje, mert a villamos hol emiatt, hol amiatt megáll, s az egymásután torló garnitúrákból egyre többen szállnak át az első kocsiba, amelyben *Zsivágó* ül. A tömeg egyre nő, a hőség és emberi kipárolgás nehéz szaga elviselhetetlenné válik. *Zsivágó*t rosszullet kezdi környékezni. Úgy véli, hogy azzal segít magán, ha lehúzza az ablakot. Többen is szólnak neki, hogy ez lehetetlen, mert az ablakok nem lehúzhatók. Végül, hogy levegőt kapjon, keresztülgyűri magát a tömegen. Az emberek szitkozódnak és jobbról-balról lökdösik. Amikor végül kikerül az utcára, csupán egy-két tétova lépésre telik erejéből. Aztán szó nélkül összeomlik és meghal. Az emberek pillanatok alatt körülállják. Néhányan őszintén sajnálkoznakafelett, hogy *Zsivágó* „egyszerűen” halt meg, mégiscsak nem is a villamos ütötte el. Ami természetesen rontja a szenzációk értékét.

K. József halála és *Dr. Zsivágó* halála között egy csomó közös vonás lehető fel. Másutt pedig kiegészítik egymást. Feltűnő, hogy sem *K. József*, sem *Zsivágó* nem otthon hálnak meg, klasszikus módon: ágyban párnák közt. Mindkettő a szabadban, úgyszólván az utcán. Ez a különbség a halál régebbi s újabb technikája között.

Öreg olajfstmények tudósítása szerint a haldokló ágyban fekszik brokátok között. Körülötte patétikus pózban a hozzátartozók, az orvos, esetleg a keresztet csókra nyújtó pap. Levett kalappal persze. A haldokló nem is annyira magát reprezentálja, mint azt a nagyurat, aki előtt levett kalappal illik csak állni: a halált. Ilyen arisztokrata benyomást keltett valamikor a halál.

Abban az időben is haltak meg utcán emberek. Nagyjából két esetben: háború idején, meg a máglyákon, vagy guillotine-ok alatt. De ez a halál is arisztokratikus elmúlás volt. A halálraítélt nem érezte, hogy „úgy hal meg, mint egy kutya”. Hanem, mint úr. Mint a csata hőse, vagy az igazság — a félreismert vagy magyarázott igazság — bajnoka. Mondjuk így: az emberek drámai szinten haltak meg, nem olyan operettkulisszák előtt, mint *K. József*, vagy olyan banálishan, mint *Dr. Zsivágó*. Konfuciussal azt lehetett mondani: „Még ha nem is fejedelmi módon temetnek el, de legalább nem az utcán halok meg.”

Az utcán való meghalás nem volt méltó. Csak az öldöklések, a közönséges és megvetett halálmódok bonyolódott ott. Ma szalonképessé vált az utcai halál. A halál messzemenően demokratizálódott. Objektív értelemben népszerűvé vált. (Folytatjuk)

A PÁPA KOLUMBIAI ÚTJA

Hivatalosan közzétették a pápa Kolumbia-i utazásának programját. Eszerint július első három napját a Szentatya a fővárosban, Bogotában tölti, utána további 9 városba látogat el, köztük a földrengés sújtotta helyekre. Kolumbiának ma közel 25 millió lakosa van, akiknek 90 százaléka katolikus. A katolikus vallás, államvallás. — Kolumbiából visszatérőben a Szentatya július 7-én megáll a Kis Antilla csoporthoz tartozó Santa Lucia szigeten.

Szent Ágoston jubileum

A Vatikánban hivatalosan megnyitották a Szent Ágoston jubileumi évet, arra emlékezve, hogy Aurelius Augustinus 16 évszázaddal ezelőtt, 386-ban tért meg. A keresztiséget a nagy keresztény himnuszköltő és egyházatya, Szent Ambrus kezéből vette föl Milánóban.

Szent Ágoston (354–430) szinte felmérhetetlen befolyást gyakorolt a filozófiai és teológiai gondolkodásra, de a nyugati kereszténység e nagy tanítója a koraközépkori latin irodalomnak is büszkesége. „Vallomásai”-ban (Confessiones) kíméletlen őszinteséggel írja le lelki fejlődését és meleg líraisággal állít emléket, édesanyjának, Mónikának. Ez a műve egyike a világirodalom örök, máiglan is nagyhatású alkotásainak.

Leghatalmasabb munkája a „De civitate Dei” (= Isten államáról) 22 könyvbe foglalt keresztény apologétika, valószínű történetfilozófia, amelyben Szent Ágoston átfogó szemlét tart a világ története felett.

A jubileumról mindenütt megemlékeznek, ahol ágostonrendi szerzetesek vannak. Spanyolországban latinul és spanyolul kiadják Szent Ágoston összes műveit (—)

PROKOP PÉTER:

Igazgyöngy, megigazultság

Az utolsó szót szeretném, a legutolsó kiskaput, a megmagyarázás végső elvét. Nem kerülgetve a forró kását, döntő, világos válaszra vágyok. Az igen, igen – nem, nem tisztaságával, csűrés csavarás mentesen. Nem túlcicomázott, mellékes rokkó cirádákat, nem kilométerekre nyúló mellébeszéléseket óhajtok, hanem biztosságot, a $2 \times 2 = 4$ vitathatatlanságát.

A kereszténység kezdetéhez, a kibugygyanó forráshoz iparkodunk fölkapaszkodni. Még a nyolc boldogság elé, amely már szétteretett. Még a szeretet elé is, amely akármennyire is lényeg és összefoglal. Amit keresünk, bizony még az elé is odafurakodott.

Olyan fontos, hogy minden ezen áll vagy bukik, de ennek ellenére mégsem tudatosult bennünk. Megmondom hát, ne törjük fejünket rajta: igazán! Ne téveszünk össze az igazsággal, mert annak is előtte jár. Azaz előbb el kell döntenem, hogy igazi-e, valódi-e az én vélt igazságosságom.

A szeretetnek is az „igazi” mutat utat. Rávilágít a helyes irgalomra, mert például a majomszeretet melléfogása az erénynek.

Az igaz embernek becsületessé válni az ambíciója. Nem törődik haszonnal, kaparissággal, érvényesüléssel, karrierrel, hanem „az igaz szívben leli örömet”. (Zsolt 50,8) Világos előtte: mit használ az embernek, ha az egész világot is elnyeri, lelkének pedig kárát vallja.

Azt hisszük, hogy a kolostor menedékvár, beléptünk, s ezzel minden megoldódott. Hohó! A feladat mindenkinek ugyanaz: itt, ebben a helyzetben a leg-tökéletesebben köteleztem viselkedni, a megtehető között a leghelyesebbet választani.

Sokszor élet-halál kérdés, állásvesztés lehet döntésem eredménye, vagy kis ha-

A PAPSÁG ÉS A FIATALSÁG A SZEKULARIZÁLT EURÓPÁBAN

A címben foglalt témával foglalkozott az áprilisi közepén, Rómában tartott Európai Papi Tanácsok 5. szimpóziuma, amelyen mintegy száz pap vett részt Európa különböző országaiból (magyar részről 2 pap). A szimpózium négy pontba sűrített felhívással fordult a papokhoz: 1. Újra át kell gondolnunk a vallási modellt, amelyet az ifjúságnak nyújtunk. Az új modellben a főhangsúlyt az emberre és az embernek a világgal és Istennel való kapcsolatára kell helyezni. – 2. A fiatalok tiltakoznak ama társadalom ellen, amely olyan problémákat hozott létre, mint a munkanélküliség, éhínség, nők hátrányos helyzete, fegyverkezés, stb. Ők a világ jövőjéért kívánnak dolgozni. Az az egyház hiteles számukra, amely kérdéseikre konkrét választ próbál adni. Az ökuménikus elkötelezettség is sürgető feladat. – 3. Az evangélium hirdetése igazi hitelességet követel meg. Szükséges a modern eszközök használata, de a személyes, élő tanúságtétel a hitről még fontosabb kötelességünk. A fiatalokat az élő Istennel élő kapcsolatba kell hoznunk. Szükség van papokon kívül olyan világiakra is, akik közöttük tanúságot tesznek hitükről. – 4. Vissza kell térnünk az evangéliumi egyszerűséghez és ahhoz a lelkesítéshez, amelyet az „adás és befogadás” jellemez. A papok megtérése része Isten egész népe megtérésének – hangsúlyozza a szimpózium felhívása.

(M. K.)

zugságért földi paradicsomot kínálgatnak. Hiúságainkért elengedjük fülünk mellett a legelemibb evangéliumi követelményeket. Lelki nyugalommal gyakoroljuk Jézus köntösébe bújtatott, elaggott, ellenszél hajtotta gyakorlatainkat, s neheztelünk az igazságot firtatókra.

Az igazság nevében még az igazságot is föladhatom. Nekem van igazam? – De egy mosollyal rábólintok a másikéra. Az megérdemelné, hogy undokságaival eltiporjuk, de a gusztustalan hernyót is a Jóisten teremtette, s szép lepke lesz belőle.

Máskor viszont az igazságot annyira becsülnöm kell, hogy párt, családi érdeket, szent társulat sem szenteli meg eszközeimet. Jézus keresztre lépett, bármennyire kívánták tanítványai, hogy el ne hagyja őket.

Igazán akarok igazi keresztény lenni! Aki nem ezzel startol, úgy jár, mint a versenypályáról kifutott autó. Összetöri magát. Lobogtathatja anyakönyvi papírjait, dicsekedhet, hogy már csecsemőkorában bejelentkezett, sőt különleges hivatással még tökéletesebb életre is vállalkozott, aki az „igazán akarókról” lemondott és kerftésen kívülré került.

Az ellenkezője is igaz. A brazil őserdő indiója, aki olvasni se tudná a Bibliát, de föltámad benne a vágy, hogy megpróbál igazán jó emberré válni, pusztán tettei révén, maga se tud róla, megkapja Isten országának állampolgárságát. Belekerül a valódiak közösségébe.

Az ökumenizmussal azon álmodozunk, hogy mindenki fölhangy majd saját külsőségeivel, egyforma szőre lesz a bárányoknak, a felekezetek egy harangszónak engedelmessé, azonos köszöntéssel emelgetik süvegüket, Péter és János fölhangy nek egyéni jellemükkel. Mintha bizony akadna olyan tisztelendő generálánya, aki saját fősége alatt egyesíthetné a saját útjain járó apácarendeket. Ha a könnyebb elképzelhetetlen, miért izgulunk lehetlenebbért.

A láthatatlan szívek indulatának jó-sága azonosíthatja csak, a hamisítatlan jézusiság az ortodoxot, koptot, metodistát és valamennyit. Enélkül egyik sem ér semmit, de általa máris megvan az unió, azokban tudni illik, akik ezt gyakorolják. A többiek hiába vonulnak föl zászlókkal tüntetve azért, amibe maguk se tartoznak bele.

Százsztázalékos katolikus? Micsoda félreértés! Misére jár, bőtől, gyónik, liturgiázik? Kevés! Minden pillanat maximális megoldása az elég. A cipőfűzés-től kezdve az esti ágyvetésig, a meleg elviselésétől a szomszédom zajáig, szóval minden. Nem válogathatom magamnak ki a tiszta búzát, az ocsú is a sor-som.

Az evangélium szelleme a feladatom. A természet törvénye ellen parancsolni vétek, a biblia zamata ellen sem ápolgathatok mégannyira szokássá vált elferdüléseket.

A levita iszkolt, de hiába mentegette magát, öncsaló volt: sietnem kell beharangozni. A pap is megfutott, bevérése dik a ruhám, várnak rám ájtatos litániára. A hörgő vándor megsegítése ellenére templomi ügyködéseik csak „fax-nik”. Legalábbis az Üdvözítő ízlése szerint, aki a szamaritánust dicséri. Sójajtozó szenteskedés ez esetben nem a megfelelő álláspont.

Valódi gyapjú, hamisítatlan bor, meg nem romlott étel, igazi vallásosság.

Ma divatos beszélni a lejárt kereszténység utáni állapotról, melybe menthe-

A világegyház életéből

P ü n k ö s d i V i g i l i a. II. János Pál pápa az idei pünkösdre virradó éjszaka a Szent Péter téren összegyűlt, mintegy 100.000 hívő jelenlétében, szentmisével egybekötött imavirrasztást tartott, felújítva ezzel a pünkösdi vigilia, vagy „Szentlélekvárás” szokását. Beszédében a Szentatya felhívta a jelenlevőket, könyörögjenek a jövő évre tervezett püspöki szinódus sikeréért, amely a világiaknak az egyházban betöltendő feladatait fogja tárgyalni.

*

A Szentatya 66. születésnapját Pünkösdi vasárnap ünnepelte, azon a napon, amelyet az Egyház születésnapjaként szoktak emlegetni. Bár hivatalos ünnepek nem voltak tervbevéve, a világ minden részéből érkeztek üdvözlő táviratok, többek közt Cossiga olasz államelnöktől is. Egy velencei cukrász hatalmas, egyméter átmérőjű „tortakörménnyel” ajándékozta meg a pápát.

*

II. János Pál pápa május 16-án fogadta a cigányok nemzetközi szervezetének hét vezetőségi tagját. A Szintti- és Roma-cigányok Világtanácsa, mely 27 ország tagszervezeteit képviseli, Romani Rose vezetésével, kérte a Szentatya, hogy a katolikus egyház fokozza erőfeszítéseit a cigányság védelmében, amely – mint Romani Rose mondotta – Kelet-Európában, különösen Lengyelországban, üldözésnek van kitéve. (Magyarországon viszont, mint tudjuk, mindent elkövetnek szociális és kulturális téren egyaránt, hogy az előítéleteket lebontsák s a cigányság integrálódását előmozdítsák.)

*

A vatikáni Svájci Gárda 31 új tagjának mutatott be szentmisét II. János Pál pápa a Sixtus-kápolnában. Az új gárdatagok közül 27 német-, kettő francia-, egy olasz-, egy pedig reto-román anyanyelvű. Szentmise után virágkoszorút helyeztek el a svájci gárdisták emlékművénel, délután pedig sor került az ünnepélyes eskütételre. Az új gárdisták minden évben május 6-án, Róma kifosztása (a „Sacco di Roma”) évfordulóján teszik le a hűségesküt. Akkor, vagyis 1527-ben, 147 svájci katona vesztette életét VII. Kelemen pápát védelmezve, aki a megmaradt 42 gárdistával az Angyalvárban talált menedéket. A svájci gárdát II. Gyula pápa hívta életre 1506-ban, tehát éppen 480 évvel ezelőtt. Festői egyenruhájukat Raffaello rajzai, illetve festményei nyomán tervezték.

*

II. János Pál pápa 74. ú j p a p o t szentelt május 25-én, a Szent Péter téren. A felszenteltek 25 országból származnak, köztük hatan Lengyelországból, hárman Csehszlovákiából. Tizenhatan szerzetesrendbe tartoznak.

*

A o s t a. A pápa szeptember 7-én a Montblanc csúcsát fogja megmászni – közölte Aosta püspöke, Ovidio Lari. A tervek szerint II. János Pál pápa Rómá-

tetlenül belesodrótunk. De csak korok fáradnak el, népek élnek ki magukat, a Hegyi Beszéd tanítása sohasem fakul meg. Avítt, idejétmúlt csak szívünk balgaságának a lustasága, mely kopik, kopik, s nem érti, hogy mindig csak kezdünk, örök forradalom elején vagyunk, hogy Istentől egy kicsikét megélhessünk, a nagy „Igazán-Valóból” őszinte, csalásmentes, képmutatás nélküli valódisággal.

Igazgyöngy, megigazultan.

ból vonattal utazik az olasz Aosta-völgybe, ahonnan drótkötélpálya viszi a gleccserig. A hegycsúcsra a pápa természetesen gyalog fog felkapaszkodni. Ez a pápai hegyi túra a Montblanc első megmászásának 200 éves jubileumára emlékeztet. Ugyanaznap délután a Szentatya ünnepélyes szentmisét mond Aostában. – II. János Pál pápa már kétszer járt megválasztása óta az olasz Alpokban: 1979 augusztusában a Marmolada és 1984-ben az Adamello gleccseren.

*

R ó m a. A „Hitterjesztési Kongregáció” kiadásában megjelenő „Fides” sajtószolgálat közli, hogy az elmúlt évben legalább húsz katolikus papot és misszionáriust gyilkoltak meg hitük miatt Afrikában. De a világ más részein is sok a többé-kevésbé nyílt egyházüldözés, vagy a vallásos tevékenység akadályozása. Ilyen országok: Kína, Vietnam, Laos, Kambodzsa és Észak-Korea. Súlyos nyomásnak vannak kitéve a misszionáriusok Angolában, Madagaszkáron, Mozambikban, Etiópiában, Burundiban és Uganda egyes vidékein. Dél-Afrikában a katolikus egyház bátor kiállása az apartheid politika ellen okoz összetűzéseket az állami hatóságokkal.

kathpress

*

Landazuri bíboros, Lima érsek bejelentette, hogy misszionáriusokat küld az Andoknak arra a vidékére, ahol baloldali gerillák és kormánycsapatok harcolnak egymással. „Az egyháznak minden lehető meg kell tennie, hogy az országban helyreálljon a béke” – mondotta a perui főpásztor. Véleménye szerint az elmaradottság, a külvilágtól való elzártság és a szegénység az állandó csatározások oka. A perui polgárháború 1982 óta több mint 18.000 áldozatot követelt.

RÓMÁBA UTAZÓ MAGYAROK

A Szent Péter bazilika előcsarnokában – a főkapun belépve jobbra – levő többnyelvű információs pultnál ingyen kapható a

„Római Magyar Tájékoztató”

amelyet az idén is összeállítottam Rómába jövő honfitársainknak hasznos tudnivalókkal. Megtudjuk belőle, hogy májustól októberig énekes magyar szentmisét tartok szentbeszéddel minden kedden reggel 8.30 órakor a Szt. Péter bazilika magyar kápolnájában; jelentkezők esetén pénteki napon d.u. 3 órakor egy katakombában, csütörtöki napokon pedig Assisiben; mindez mindig magyar nyelvű vezetéssel egybekötve.

Megtudjuk azt is, hogy a római Szent István Zarándokházban (cím: via del Casaleto 481, I-00151 Roma, Tel.: 537.33.19) és az ugyancsak magyar nővérektől vezetett Villa Mater Redemptoris nevű házban (via Francesco Tamagno, I-00168 Roma, tel.: 627.79.53) a szállodákénál jóval olcsóbban lehet szállást kapni. Bővebb felvilágosítás és helyfoglalás levélben, vagy telefonon, nyári hónapokra lehetőleg már hónapokkal előbb.

Egyéb hasznos adatokkal együtt megtudjuk azt is, hogy a Szt. István Zarándokházban kapható, ill. megrendelhető egy újabban magyarul is kiadott képes album, amely Róma nevezetességeinek színes képeit tartalmazza magyarázatokkal együtt: a mai Róma képeivel 9.000, a régi és a mai Róma összehasonlított képeivel 10.000 líra az ára.

P. Salamon Z. László OFMCap.
magyar lelkipásztor

FEJŐS OTTÓ:

Öröme született

A Legrix-család, de különösen leánykájuk, hosszú hónapok óta várja a testkének érkező csöppséget.

Nevet is korestek neki. Ha leány lesz, Denisnek fogják hívni, így beszéltek meg némi vita után, a hosszú estéken. A férfiak ilyenkor keveset beszéltek, azt is két korty almapálinka között. Ez az ital az élet kellemes oldalához tartozott, megkönnyítette a nehéz napok nyomasztó sötéttségét érzésvilágukban. Az ital kellemetlen, esetleg tragédiát hozó oldaláról nem elmélkedtek túlságosan sokat, ezt az asszonyoknak hagyták.

Elkövetkezett az örömteli nap. Mindenki készült rá, nem csupán a családban s a szűkebb rokonság körében. A kis faluban résztvesznek az emberek egymás sorsában.

Amikor meglátták a csöppséget, kivétel nélkül elszorult a szívük. A szemek lassan megteltek könnyel, amelyek egymásután keresték szomorú útjukat a padló poros zugaiban. A szavak is elakadtak, megszakadt fonaluk folytatását senki sem találta. A kislánynak hiányzott mindkét karja. Nem volt elég a tragédiából, lábai helyett is csak csonkok éktelenkedtek.

Nagyot szíppantott az újszülött a hideg levegőből, fázott az anyai meleg fészket felváltó hideg szobában és sírni kezdett. Mikor megnyugodott, elsimultak vonásai, s egy édes kicsi arc nézett az ismeretlen világba. A szomszédasszony tért magához először a jelenlevők közül.

— Olyan az arca, mintha csupa öröme született volna — jegyezte meg a mély meggyőződés hangján.

A növekedő gyermek három éves korában észlelte a különbséget az „emberek” és maga között. Még nem tudatosan, de észlelte, hogy hiányzanak végtagjai. Ettől kezdve azon gondolkodott s a maga módján azon mesterkedett, hogyan tudna ő is felülni és ülni maradni. Amíg ép emberek megtámasztják magukat felkelésnél kezükkel és lábukkal, neki mindebből egy csonk jutott, jobb felső karjának a fele. Ez volt minden „kincse”, fején és törzsén kívül; láb-csonkjai egész parányiak voltak. Mégis megpróbált felülni. Hasra feküdt, kar-csonkjával feltámasztotta magát és láb-csonkjával lökést adott magának. Lassan mindig feljebb tudta emelni magát, de az ülő helyzetet nem érte el, visszasett. Hosszú hónapok gyakorlása után elérte ugyan a „függőleges” helyzetet, csupán a lendület túl erősre sikerült, hanyatt esett. Még nem tudta magát megtartani az új helyzetben, a test egyensúlyozását külön kellett megtanulnia.

Négy éves volt, amikor elhatározta, hogy egyedül fog inni és erre a célra

kiesedett egy bádogg bögrét nővérétől, aki nagy nehezen tette eléje az asztalra. A család többi tagja elhült a meglepetéstől, de ez Denisét egyáltalán nem zavarta. Lassan a jobb kar-csonkjával a szájához tolta a bögrét, fogai közé szorította a szélét, alul megtámasztotta „karjával” és jóízűen kiitta a tartalmát. Senki sem tartotta őt erre képesnek. Úgy néztek rá családtagjai, mintha csodát látnának.

Az evés sem váratott sokáig magára. Ahogy növekedett, az alapjában nap-sugaras természet mosolya mögött mély árkokat vésett lelkébe a kínzó kérdés: „Miért van ez így?” A kérdések naponta szaporodtak és az idők folyamán vége-láthatatlan sort alkottak. „Ki a hibás?”, „Ki tehet róla?”, „Hogyan lehet segíteni?” „Így marad-e az állapot örök időre?” — és így tovább. Válasz azonban nem akart érkezni egyetlen családtagjától sem. Ha feltette Denise egyik vagy másik kérdést, a kérdező elnézett a szoba sarka felé, mintha ott valami sokkal érdekesebbet látna, amit a világon még senki sem látott és azt minden kétséget kizáróan most kellene erősen és kitérően szemlélni, mellette eltörpül minden más. Az is előfordult, hogy a kérdező válasz nélkül kiment a szobából. Még édesanyja is csak hümmögött egy sort s fájdalomra lágyult hangon másról kezdett beszélni. A könnyecsek azonban elkezdtek áruklodni az anya szemében, azok nem voltak szégyenlősek, mint az emberek. Kibújtak a szemek sarkában s nem lehetett visszazökkenteni őket többé. Lassan vándoroltak, csúsztak lefelé, gyöngyökbe öltöztetve a beléjük rejtett fájdalmat. Denise látta ezt és többet nem is kérdezte családja tagjait. Nem akart a meglévőhöz újabb fájdalmat okozni. A kérdések azonban nem múltak el ezzel, megelvenedtek és most már nappal is, vígabb óráiban is állandóan zaklattak.

Egy orvos felé nyílt meg a lelke. „Kicsikém”-nek szólította őt ez a jólelkű ember. A beszélgetésből kiderült, hogy a literszámra fogyasztott almapálinka a tragédia oka. Az orvos elmondta, nagyon sok gyermek születik fogyatékosan ezen a környéken. Gyakori a szellemi és testi fogyatékoság is. — Akkor örülök, hogy nem vagyok idióta —, vonta le Denise a tanulságot.

Ez a beszélgetés a kinyilatkoztatás erejével hatott Denisre, pedig nem ajánlódta meg őt sem kezekkel, sem lábakkal. Ettől kezdve elfogadta létét és helyzetét úgy, ahogy volt. Nem haragudott senkire, sem az Istenre, sem szüleire. Nem perlekedett senkivel. Azon kezdett tanakodni, hogyan rendezze be életét. Megtanulta, hogyan kell segítséget kérni és elfogadni anélkül, hogy valaki is megbántódnék. Ez pedig nem könnyű dolog. Sokan, akiknek két kezük és két lábbal többet adott az élet, nem tanulnak meg életük végéig helyesen segíteni egymáson. Elfogadni sem egyszerű valamit, amit viszonzni nem áll módjukban. Környezetét is így tanította élni. Jókedve pedig átragadt némi keserűségében forgó és keservesen morgó emberre is.

Denise Legrix megtanult festeni. Ma Franciaországban ismert a neve, nem csupán festményei után. A mások által okozott tragédiát átfordította szemrehányás- és keserűségmentes életöröme. Hetvenedik születésnapján ezt csodálták leginkább, akik ismerték őt.

A szomszédasszonynak igaza volt: öröme született!

Segítsetek!

BÜSZKÉN EMLEGETJÜK a kastli Magyar Gimnáziumot. Vajjon meddig? Ha nem fogunk össze, talán már nem sokáig. Kevesen tudják, hogy a német állam, a bajor Kultusz és a Német Püspöki Kar jelentős összeggel támogatja az intézményt. A mi részünkről az internátusi díj a hozzájárulás. Ez a hozzájárulás azon diákok részéről, akik újonnan jöttek, szüleik munkanélküliek, vagy gyökeret még nem vertek, csekély, vagy semmi. Ez havi 22.425 márka hiányt jelent; egy év alatt 269.100 márkát. Három évenként eléri a milliós határt. Eddig megkaptuk azt az összeget, mely kisegített minket. Továbbra azonban nem számíthatunk rá. Az állam nem segít, ha fizetni nem tudó diákokat veszünk fel az új tanévben. Egy bizonyos összeget ugyan — még nem tudjuk mennyit — rendelkezésünkre fog bocsátani, s így néhány új menekült diákot felvehetünk. De mi lesz a többivel? 16-an egyáltalán nem tudnak fizetni, 40-en csak egyharmadát a havi összegnek, (havonta 650 DM az internátusi díj), 14-en a felét, 9-en a két-

harmadát. Ha nem sikerül évente 180.000 márkát biztosítani, nem tudjuk fizetni a nevelőket, nem tudjuk fenntartani az intézményt.

SEGÍTSÉGET KÉRÜNK A GIMNÁZIUM KONTÓJÁRA, Kreissparkasse Amberg, Zweigstelle Kastl, Konto-Nr. 41 400, BLZ 752 501 10

Az átutalásnál kérjük a megjegyzés rovatába beírni: „Für Stipendien” vagy „Betreff Internat”.

Sok diák jövőjét tudjuk biztosítani, ha akarjuk. Bízom benne, ifjúságunk nem csalatkozik áldozatkészségünkben. Az iskola és az iskolabizottság minden állami és egyházi pénzforrásnak utánajárt. A lehetőségeket kimerítettük. Mindenütt takarékosági előírások, új emberektől hozott új törvények és rendelkezések, nem adnak több lehetőséget a kívánt támogatásra. A kastli gimnázium a mi iskolánk. Tartsuk meg és segítsük. Erre kér minden magyart

VALENTIN GÉZA
németországi főlelkész,
a Magyar Iskolabizottság elnöke

„Örvendezzettek! Világra születtem!”

A címben idézőjelben foglalt boldog híradással jelentette be egy magyarországi fiatal vidéki orvosbarátom első fia születését, az újszülött fiúcska nevében.

Íme egy példa, hogy vannak, akik Magyarországon ma is örülnek a gyermekáldásnak. Demográfusok és laikusok egyaránt a születések növelésében és a művi vetélések egyidejű csökkentésében jelölik meg az aggasztó jelenlegi magyar népesedési probléma megoldásának lehetőségét. Mindkettőjüknek igaza van, mert a születési kedv növelése természet-szerűleg a születések számát szaporítaná, s a művi vetélések számának csökkentése tényleges szüléssé változtatná át a máskülönben művileg elvetélandő terhességeket.

Az eddigi magyar tapasztalat azt mutatja, hogy a jelentősen bőkezű magyar gyermekgondozási — és egyéb hasonló jellegű — segélyek inkább a már meglévő gyermekek eltartását, felnevelését segítik, mintsem hogy születési serkentőül hassanak.

Az abortuszok drasztikus eltiltására irányult 1966. évi román törvény sajnos azt mutatja, hogy azok, akik a művi vetéléseket igénybe akarnák venni, azok megtalálják arra a módot, akár engedi azt az ide vonatkozó törvény, akár nem. Az abortuszok korlátozását szolgáló 1974. évi magyar törvények mindezek ellenére jó célt szolgáltak, kétségtelenül eredményesek is voltak, hisz az abortuszok száma azóta Magyarországon évről évre csökkent, s remélhetőleg további megszorításokhoz fognak vezetni.

Egy ismert magyar demográfus első-sorban a lakáshelyzet javulásától várja a gyermekáldások növekedését.

Leglényegesebb volna mégis a fiatal magyar nők születési kedvét serkenteni a művi vetélések egyidejű csökkentésével, vagy eltiltásával, kivéve az erkölcsileg és orvosilag is megengedett okokat. Ez lenne az egyetlen megoldás. Kétségtelen, hogy ez a legnehezebb. Vallási, társadalmi, erkölcsi és nemzetfenntartási motívumokat kíván, egyéni és társadalmi áldozatokat, s az ezekre való több-síkú nevelést, oktatást, ösztönzést.

Elsőnek a vallási motívumot jelöltem meg, de ugyanilyen fontossággal bír a

nemzetfenntartási felelősség is. A magyar egyházaknak rendkívüli szerepük lehet e téren, de mellettük az egész magyar társadalomnak sorompóba kellene állnia.

A születési kedv növelése — ismételten hangsúlyozzuk — végső fokon a születési korban lévő magyar korosztályokon múlik, tőlük függ a művi vetélések elkerülése is. Mint tudjuk, az abortuszok a műgyis károsan hatnak a nők további születési képességeire, helyettük a természetes szülésszabályozás civilizáltabb, erkölcsileg elfogadható, és a nők egészségét nem veszélyeztető módjai ajánlhatók.

Hogy a szülőképes korban lévő magyar fiatalok átérzik-e a magyar nép-fenntartás és a nemzeti fennmaradás rájuk eső felelősségét, hajlandók lesznek-e tudatosan vállalni — azt ma még csak kívánni és remélni lehet.

Dr. Kapócsy Béla

Útravaló

Albert Einstein, a 20. század egyik legnagyobb fizikusa (1879 - 1955), a relativitás-elmélet atyja, a maga vallásosságáról tette ezt a vallomást:

A természettudományos kutatás legerősebb és legnemesebb indítéka a vallás kozmikus élménye. A legmélyebb és legfenségesebb érzés, amire csak képesek vagyunk, a misztikus megsejtése. Kizárólag ebből sarjad az igazi tudomány. Akinek ez az érzés idegen, aki itt nem tud csodálkozni és bódolattal vesztesnek lenni, az szellemileg már halott. Annak tudata, hogy a kifürkészhetetlen valóban létezik és hogy az mint legmélyebb igazság és legragyogóbb szépség jelentkezik, melyről nekünk csak tompa sejtéseink lehetnek, ez a tudat és ez a sejtés a lényege minden igazi vallásosságának.

Az én vallásosságom egy magasabb természetű, végtelen szellemi lény alá-zatos imádásában áll, aki parányi részletekben közli magát velünk, hogy így fölfoghassuk gyenge és elégtelen képességeinkkel. Ez a mélyseges érzelmi meggyőződés arról, hogy létezik egy magasabb Gondolkodó, aki a kifürkészhetetlen világmindenségben közli magát, ez az én istenélményem alapja.

Máriacelli zarándoklat

A hagyományos máriacelli magyar zarándoklatunkat szeptember 20–21-én tartjuk.

A zarándoklat rendje a következő:

20-án, szombaton 16.45-kor ünnepélyes bevonulás a bazilikába és este 8 órakor gyertyáskörmenet.

21-én, vasárnap de. 10-kor ünnepélyes püspöki nagymise. Ennek keretében történik Molnár Ottó diakonus pappászentelese. 14 órakor búcsúajtatosság a bazilikában.

Másnemzetbeli zarándokok nagy tömegei miatt fontos, hogy a csoportok a legrövidebb időn belül szerezzenek szállást.

SZAMOSI JÓZSEF:

„Hangok nagy tanárja” -

Egy ilyen emlékeztetőnek szánt cikkben, megszabott keretben, lehetetlen akárcsak halvány képet is festeni Liszt Ferenc csodálatos, színes életéről és nemkevésbé csodálatos, nagyszerű művészetéről. A következőkben — mint mondani szokás — apró mozaik-kockákat rakunk egymás mellé, sokszor csak ötletszerűen, kiegészítve egykorú feljegyzésekkel, Liszt és a kortársak vallomásaival, amelyekből valamelyest mégiscsak megidéződik Liszt Ferenc emberi és művészi arca.

Liszt Ferenc magyar díszruhás gyermekképe 1820-ból. Ismeretlen festőtől

Csodagyerek volt. Hamarabb írt kótfefejeket, mint az ABC betűit, — ahogyan később tréfásan emlegette. Első hangversenyét 9 éves korában, 1820 őszén tartotta Sopronban, néhány hét múlva pedig Pozsonyban, az Esterházy-palotában lép a dobogóra. Virtuóz játékkal azonnal elvarázsolta a túlnyomólag magyar mágnásokból álló hallgatóságát. Apja Bécsbe viszi, ahol a híres zenepedagógus, Carl Czerny is felismeri a fiú kivételes tehetségét s néhány óraadás után ingyen vállalta zenei továbbképzését. A császárvárosban hamarosan legendák keringenek a kis csodagyerekről, második Mozartnak tartották. Egyik koncertjén a nagy Beethoven homlokon csókolja, ezzel mintegy szimbolikus eljegyezte a zenei halhatatlansággal.

*

Pest utcáin 1823 áprilisában egy falragasz jelent meg, amelynek szövege így kezdődött:

Magyar vagyok és nem tudok nagyobb boldogságot mint azt, hogy neveltetésem és taníttatásom első zsenéit forró hálám és ragaszkodásom jeléül drága hazámnak tiszteletteljesen felajánljam!

A plakát alján nagy betűkkel az aláírás: *Liszt Ferencz*. 12 éves volt ekkor. Apjával jött Bécsből, hogy mielőtt elindul a nagyvilág meghódítására, hazája fővárosában mutassa be művészetének „zsenéit”. Az említett plakát első pesti koncertjét adta hírül. A koncert — amelyet május elsején a *Hét Választó Fejedelmek*-hez címzett fogadó nagytermében rendeztek, olyan fergetes sikert aratott, hogy a tervezett egy koncert helyett még három hangversenyen kellett föllépnie.

DOBORJÁN ÉS RAIDING

Illet volna talán azzal kezdenem, hogy Liszt Ferenc *Doborjában* látta meg a napvilágot 1811. október 22-én, tehát 175 évvel ezelőtt. Ma azonban hiába keressük ezt a régi magyar falut; balsorsos történelmünk letörölte a

térképről Doborjánt, és meg kell szoknunk, hogy mai neve: *Raiding*. De megvan ma is a szülőház, az osztrák műemlékvédelem 1951-ben szépen rendbehozta és Liszt emlékmúzeumává rendezte be. (Érdemes megjegyezni: először soproni zenebarátok buzgólkodására, 1911-ben, Liszt születésének centenáriuma létesült itt múzeum korabeli bútorokkal és a nagy muzsikusz életére vonatkozó emlékekkel. Most nincsenek bútorok, őket is elvitte a második világháború! A fazsindelyes, fehérre meszelt ház, az Esterházy uradalom egykori számtartói épülete, inkább szerény vidéki kúriára, semmint parasztházra emlékeztet. Ikerház volt eredetileg, mindkét bejárata empire-módra van kiképezve. Nem minden tanulság nélküli szemügyre venni a kettős bejárat fölötti emléktáblákat. A jobboldali timpanonmezőben lévő, magyarnyelvű táblán ez olvasható (*betűhíven!* közöljük):

Itt született
LISZT FERENCZ
1811-dik évi október 22-dikén
Hódolata jeléül
a soproni irodalmi és művészeti kör
1881-ben

A baloldali bejárat timpanonján Liszt márványba faragott profilja látható, kétoldalt gótbetűs felirattal:

Hier wurde Franz List 22.
Okt. 1811 geboren. Diese Gedenktafel
weiht dem deutschen Meister
das deutsche Volk

(„Ezt az emléktáblát a német mesternek szenteli a német nép”). A látogató eltűnődik az egymás mellett két tábla előtt, amely szemléletes és tanulságos illusztrációja a Liszt származása körüli, időnkint (még napjainkban is) elő-előforduló vitáknak. Az egyik, a magyarnyelvű tábla jóval szerényebb a másiknál, nem hivalkodik, a magyarságával sem, pedig ő még látta Liszt Ferencet, aki jelen volt a leleplezésén. A másik, a gótbetűs sokkal fiatalabb s a rajta levő írás tüntetően, szinte agresszíven hangsúlyozza, hogy az emléket a *német mesternek szentelte a német nép*. S ez még hagyján! Az „Anschluss” idején a nácik a maguk módján intézték el a vitát: a magyarnyelvű táblát egyszerűen bemeszelték. De hisz a származás-

Liszt Ferenc szülőháza Doborjában (Doborján mai neve Raiding)

vitát maga az érintett régen, végérvényesen eldöntötte: szóban és írásban mindig magyarnak, *magyar születésű magyarnak* vallotta magát és sohasem másnak! Igaz, anyja révén német volt az anyanyelve, tőle nem tanulhatott meg magyarul. Apja meg, aki még elég jól beszélt a magyart, nem tartotta

fontosnak, hogy a kis Franci elsajátítsa a magyar nyelvet, amit szerinte „csak a parasztok beszélnek”. Mert az előkelő urak — tapasztalhatta eleget — inkább németül meg latinul társalognak. Egyébként Liszt legszívesebben franciául beszélt, ezen a nyelven tudta magát legjobban kifejezni, könyveit is francia nyelven írta s nem németül.

A család mégis büszkén emlegette magyar nemesi származását. Családi hagyomány szerint egyik ősiük gróf lett volna. Már mint bizonyos gróf Listius László, a mosonmegyei Köpcesény urasága. Ismeri őt az irodalomtörténet is: jelentéktelen költő volt, annál feslettebb erkölcsű, gátlástalan ember. Bécsben hűhár-bárd vetett véget züllött életének (1663-ban). Hogy a Liszt-családdal rokonságban lett volna, annak a név hasonlóságán kívül, semmi bizonyítéka nincs. Ellenben Liszt Ferenc dédapja, György csakugyan nemes lehetett, minthogy huszárfőhadnagyként szolgált.

A zene iránti érdeklődés és hajlam családi örökségként származott át Liszt Ferencbe. Nagyapja, Ádám György, mint orgonista és kórusvezető működött az Esterházyak szolgálatában (Mellesleg három házasságából 27 gyermeke született!); Nemesvölgyről (ma Edelstahl) származott apja, Ádám pedig komolyabb zenei studiumokat folytatott, egyideig a kismartoni hercegi udvar zenekarában játszott. Érthető, hogy hamar fölismerte a kis Ferenc rendkívüli zenei fogékonyságát és már hat éves korában ő maga kezdi el a gyerek zongora-oktatását.

*

Egyetlen befejezett operáját 14 éves korában a párizsi Nagyopera mutatta be. A *Don Sanche*, vagy a *szerelmekastélyát* mindössze négyszer tűzték műsorra, vagyishát az opera megbukott. Annál jobban rajongtak a csodagyerek kápráztatón virtuóz zongorajátékáért, noha a franciák a nevet se tudták helyesen kiejteni, ők csak *petit Litz*-nek, a kis Litz-nek nevezték. Mindenesetre Liszt világraszóló hírnevének Párizs volt a kiröpítő fészke.

Párizsban különösen bensőséges barátság alakult ki Liszt és Chopin között. Nagy barátjáról francia nyelvű könyvet írt *Frédéric Chopin* címmel.

ság körében történtek, az otthoni válásüldözésről, elkobzott templomokról, katolikus hívőkről, akiket Szibériába küldtek, vértanúkról, akik kancsukaütések alatt haltak meg, vagy halomra lötték őket, mert nem akarták vallásukat megtagadni... Könnyű elképzelni, milyen hosszúra nyúltak az ilyen beszélgetések. A szegény beteg napról napra jobban kedvelte Jeloviczki atya látogatásait; ezek visszavitték szülőföldjére, összefonták drága hazájával, a vérrrel itatott, ostorozott és szétépett, megalázott és kigányolt Lengyelországgal... Egy szép napon Chopin egész egyszerűen elmondta, hogy már régen nem gyónt, de most szeretne. Ez rögtön meg is történt, hiszen anélkül, hogy mondták volna, gyónó és gyónató rég el volt készülve erre a nagy és szép percre.

A ZONGORA PAGANINIJE

1831 tavaszán hallotta a fiatal Liszt először az „ördögös” Paganini hegedűjátékát. Az elragadtatás extázisában akkor határozta el magában, hogy ő lesz a zongora Paganinije. És csakugyan az lett. Nálánál nagyobb zongoravirtuózt mindmáig nem ismer a zenetörténet. Egyik lipcsei hangversenyéről Robert Schumann írta a következőket:

Beléptekor az egész hallgatóság lelkes felkiáltással üdvözölte s erre ő játszani kezdett. Hallottam már azelőtt is, de a nagyközönség előtt mégis egészen más a helyzet, mint meghitt körben: a ki-világított terem, a gyertyák tündérlóbogása, a ragyogó gyülekezet, — mindez emeli kedvét az adakozónak is, az elfogadónak is. S a démon most munkára bocsátotta erejét... A közönséget így leigázza, fölkapni és leejteni tesszesszerint: ez a képesség — talán Paganini kivételével — bizonyára egyetlen művészen sincs meg akkora mértékben, mint Liszt Ferencben. Pillanatoként váltja itt egymást gyöngéd, mérsz, illatos és tébolyult; a hangszer izzik és szikrázik mesterének keze alatt. Mindezt már százszor is elmondták, de látni és hallani kell...

VALLOMÁS A HAZÁRÓL

Velencében jutott el hozzá az 1838-as pusztító pesti árvíz híre. Azonnal útrakelt, hogy hangversenyeket adjon az árvízkárosultak javára. Villámütésként ekkor ébredt rá igazán magyar voltára és szülőhazája iránt fellebbant szeretete az eksztázis hőfokán jutott kifejezésre. A *Gazette Musicale* 1839. szept. 2-i számában látott napvilágot Liszt levélformában írt, és egy francia barátjának címzett cikke, amelyből (Hankiss János 1941-ből való fordítása szerint) idézünk:

Különös végzet! Idestova tizenöt éve hagyta el apám békés hajlékát, hogy velem a nagyvilág forgatagába vesse magát s letelepedett Franciaországban, mint a legalkalmasabb központban, ahol fejlesztheti zenei ösztönömet, amit az ő nárv büszkesége „zsenimnek” nevezett. Azóta megszoktam, hogy Franciaországot tekintsem hazámnak s nem gondoltam arra, hogy másik hazám is van. — Tudod, milyenek a kora ifjúság napjai, az ember életének az a korszaka, amely tizenötödik és huszonötödik éve közt folyik le: akkor él leginkább önmagán kívülről, akkor tesznek rá leg-

(Folytatás a következő oldalon)

Liszt Ferenc születésének 175.- és halálának 100. évfordulójára

erősebb benyomást az emberek, a dolgok, a helyek. Ebben a korban a fiatal-ember saját gondolatainak viharzásától bódultan, nem is él: csak vágyik élni...

Az égő láznak, hasztalan pazarolt erőnek, hatalmas és bolondos élni akarásnak ezt a korszakát francia földön töltöttem. Franciaország földje fogadta be apám hamvait is, az hordozza sírját, első bánatom szent menedékhelyét! Hogy is ne hittem volna magamat e föld gyermekének, ahol amnyit szenvedtem s amnyit szerettem?! Hogy is juthatott volna eszembe, hogy van egy másik föld is, — az, amelyen születtem, s hogy a vér, amely ereimben folyik, más emberfaj vére, s hogy az anyéimék máshol vannak?!

Véletlen körülmény ébresztette föl bennem hirtelen azt az érzést, amiről azt hittem, hogy kialudt, pedig csak szunnyadt. Egy reggel Velencében német újságban olvastam a pesti árvíz-szerencsétlenség részletes leírását. Ez szívemig hatolt. Szokatlan részvéttel éreztem s ellenállhatatlan szükségét annak, hogy emyi szerencsétlen emberen segítsék...

Ezek az izgalmak, ezek a fellángolások fedezték fel számomra a „haza“ szó jelentését. Nagyszerű táj szállt fel lelki szemeim előtt: a jölimert erdő volt az, amely a vadászok kurjongatásától visszhangzik; a Duna volt, mely sziklákon rohan keresztül; a hatalmas rétek, ahol békés nyájak legelnek szabadon; Magyarország volt, az erős és bőkezű föld, amely olyan nemes fiakat hordoz hátán, egyszóval: az én hazám volt. Mert — így kiáltottam fel hazafiassági rohamomban, melyen bizonyosan mosolyogsz — én is ehhez az ősi és erős fajhoz tartozom, én is ennek az őseredetű, megszelídíten nemzethez vagyok fia, amelyet, úgy látszik, még jobb napokra tartogat a Gondviselés!

... Ó én vad és távoli hazám! ismeretlen barátaim! óriás családom! fájdalom kiáltása visszahívott hozzád; egész bensőmet felkavarta a részvét s én lehajtottam fejemet — szégyenemben, hogy ily sokáig megfeledkeztem rólad...

*

Párizs egyik férfiszépségének tartották. A Tuilerie-k számára készült Spartacus-szobor, azt mondják, Liszt híres arcélét, a „profile d'ivoir“-t örökítette meg. Mindig elegáns megjelenése, lobogó hajsörénye, egyenes, büszke tartása nemcsak a nőket hódította meg. Korának számtalan neves művésze készített róla portrét: többek közt Kaspar Zumbusch, a bécsi Beethoven-szobor alkotója is megmintázta, a festők közül az osztrák Kriehuber, Münchenben a nagy Kaulbach. — Viszont Kaulbach festménye, a *Hummenschlacht* ihlette Lisztet hasonló című szimfonikus költeménye megkomponálására.

A magyarok közül Barabás Miklós festette legismertebb egészalakos képét, míg öregkori portréját Munkácsy Mihály készítette párizsi műtermében. A nagy festőt akkor már súlyos betegség kínozza, nem tudni: értelme volt-e labilis, vagy az esetje „dadogott“, mert az ajánlást, az egyébként remek arcképre, hibásan így írta rá: *Liszt Ferencnek*.

LISZT FERENC, A HARCOS, HEROIKUS MAGYARSÁG SZERELMESE

Külföldi diadalok végeláthatatlan sora áll mögötte: hangversenyek szinte minden európai fővárosban, London-tól Szentpétervárig és Konstantinápo-

lyig, — amikor, 16 év után, 1839 végén ismét Pestre jött. Az egész város lázban égett, mindenütt tombolva ünnepele. Egyik koncertjén bemutatta a fantázia formában írt *Rákóczi-indulót*, persze kirobbanó sikerrel. Hozzá tartozik ehhez, hogy Liszt egy forradalmi újítással lepte meg a közönséget: a műsort ugyanis magyar nyelven nyomat-ta ki. „Szolgáljon ez vajha üdvös példaként másoknak is!“ — írta a *Honművész*.

Legemlékezetesebb hangversenyét a pesti *Hangszegyesület*-ben tartotta a Nemzeti Színház javára (1840. jan. 2). Erre az alkalomra újonnan csináltatott díszmagyarját vette föl: meggyászú Zrínyi-dolmányt, kék nadrágot, sarkantyús csizmát; egy mágnásokból álló küldöttség pedig „a nemzet hálájának és hódolatának jeléül“ magyar díszkardot nyújtott át neki.

Ugyanebben az évben írja meg *Vörösmarty Liszt Ferenchez* című hatalmas ódáját. Egy későbbi ünnepségen Egressy Gábor, a hírneves színész szavalja el a *Pesti Körben*. Liszt jelenlétében. *Vörösmarty* ódájára szánta válaszul Liszt a *Hungária* című kompozícióját, amelyben a magyarság hősi múltját, zivataros történeti sorsát és jövődő nagyságát ábrázolta csakugyan *Vörösmarty* szellemében. A „Hungaria“ Liszt egyik legszebb műve, egyúttal az első magyarstílusú szimfonikus költemény. Liszt vezényletével mutatták be 1856-ban. *Vörösmarty* egy évvel korábban halt meg.

Már az eddig mondottakból is kiviláglik, hogy Liszt a szó szoros értelmében szerelmese volt a harcos, heroikus magyarságnak. És éppen hazájában kellett tapasztalnia: hányféle befolyás, értetlenség, nem ritkán alantas intrika keresztezi útját. Az 1866-ban írt *Koronázási mise* körül is csúnya, fondorlatos hadjárat keletkezett: minden áron meg akarták akadályozni a mű bemutatását. Sok huza-vona után végül úgy döntöttek, hogy a művet előadják ugyan, de azt a bécsi udvari zenekar játssza. A bemutatóra Lisztet meg sem hívták, művét a kórusról hallgatta meg és a koronázási szertartást, még mielőtt befejeződött volna, ott hagyta. Az utcán azonban felismerték és a pesti nép ujjongva kísérte lakásáig.

Hasonló kellemetlensége támadt az Operaház megnyitására készült *Magyar király dal*-al is. Liszt aféle „zenei ki-egyezésre“ gondolt, amikor a Habsburg

Liszt magyarságának egyik legszebb dokumentuma.

(A „dallam“ a régi Rákóczi-nóta)

király tiszteletére írt műbe beleszótta a régi Rákóczi-nóta motívumait. Ez-úttal is csalódott. A megnyitáson nem kerülhetett műsorra, mivel — az egykorú lapot idézve — *dalmotívumai egy általánosan ismert és a legmagasabb uralkodóház ellen irányult forradalmi dalból vannak kölcsönözve*. Később is

csak Erzsébet királyné közbenjárására mutatták be.

„LISZT ABBÉ“

Sokan, sokszor meghányták-vetették Lisztnek az Egyházhoz és a valláshoz való viszonyát. Mély vallásosságát bizonyára a szülői házból hozta magával. A Biblia mindig vele volt, és pedig két példányban: egyike a latin Vulgata, a másik a még ifjan kapott francianyelvű. Sokszor az utcán járva is elő-elővette s bele olvasott.

Amikor házassági terve végkép meghiúsult, régi, titkos vágyát követve, 1865. április 25-én, a Vatikán kápolnájában „fölvesszi a tonzurát“, majd a pesti ferenceseknél belép a harmadrendbe és a nyilvánosság előtt, mint *Liszt abbé*, reverendában jelenik meg. Előbb a Róma melletti Monte Marión lévő *Madonna del Rosario* kolostorban lakik, 1866 őszén azonban a *S. Francesca Romana* kolostorba költözik. Közben hónapokat tölt Tivoliban, Hohenlohe kardinális vendégeként.

Római tartózkodása különösen termékeny Liszt zeneszerzői munkássága szempontjából. Végleg felhagy a virtuóz-pályával, hogy életét tisztán a zeneköltésnek szentelje. Itt fejezte be a magyar dallamokat és népekeket is (*Szent Erzsébet asszony életiről — Emlékezzünk sok jó tételéről*) feldolgozó *Szent Erzsébet oratórium*-ot. Pesti bemutatóján Liszt maga vezényelte reverendában. Hatáskeltésre mindig volt érzéke, szerette a nagy, nemes gesztusokat, ami nála nem üres póz, lényéhez tartozott. A 60-as évek derekán, Pesten résztvett egy Szent István-napi körmeneten: selyem talárban, fehér karíngben (Erre az alkalomra csináltatta!), csatos lakk-cipőben, méltóságteljesen lépdelt a papok között, — hosszú ősz haja persze messzire világított. Így hát mindenki észrevette és megcsodálta „az abbét“.

Ugyancsak Rómában készült el a *Krisztus oratórium*, a *Szent Ferenc legenda*ja s a már említett *Koronázási mise*. Az egyházi zene reformja, jövője sokat foglalkoztatta. Ám ezen a téren is nem egyszer érte bosszúság, megnemértés. Ismeretes, hogy Scitovszky hercegprímás kérésére szerezte az *Esztergomi misé*-t. Elkészülve úgy érezte, élte legszebb „imádságát“ írta meg. *Anynyit mondhatok* — írta Wagnernek —, *hogy azt (ti. a misét) inkább elimádkoztam, mint komponáltam*. S mi tör-

A fiatal Liszt Ferenc

Josef Kriehuber osztrák festő és litográfus munkája (1839). A képen Liszt sajátkezű aláírása így: „Liszt Ferencz“

ga dirigálta, elegáns frakkban, legnagyobb rendjeivel a mellén.

*

Liszt Ferenc nemcsak művészetével tündöklök, hanem szívjósága-, áldozatkészsége-, példamutató emberi magatartásával is. Valóban, ő a romantika szentje, aki művészeknél ritka önzetlenséggel segített, legtöbbször anyagilag is, ahol és amennyit csak tudott. A Kölni dóm építésére, a Hamburg-i tűzvész áldozatainak-, vagy a Lyon-i inséges gyári munkások megsegítésére, Bonnban és Bécsben a Beethoven-szobor felállítására, tehetséges fiatal művészek támogatására, vagy Weimárban Goethe-alapítvány létesítésére egyaránt, fejedelmi bőkezűséggel adakozott. És nem is szoltunk arról, hogy a pesti Zeneakadémia életrehívása elsősorban neki köszönhető s előszámlálni se tudjuk, hány hazai kulturális és szociális intézmény, árvaház, egyesület élvezhette nagylelkűségét.

Erkölcsei bátorságának számtalan tanújelét jegyezték fel életrajzírói. Berlioz forradalmas, újhangú művei német földön először Liszt zongoráján szólalnak meg; a megszállt Varsóban a párizsi emigrációban élő Chopin hazafiságot gyújtó „polonaise“-it játssza. Gondoljuk el: a Bach-korszak alatt a Rákóczi induló! Szentpéterváron, egy udvari hangversenyen Liszt észrevette, hogy a cár valakihez beszél, erre hirtelen abbahagyta játékát. A beállt dermedt csöndben Liszt felállt: *Amikor Öfelsége a cár beszél, Liszt Ferencnek hallgatnia kell!* — mondta. Nem biztos, hogy pontosan így történt, de jellemző, hogy neki tulajdonítják az esetet.

A BAYREUTHI SÍR

Wagner teremtő zsenijét is legelsőnek Liszt ismerte föl és egész életében, tekintélyét, világhírnevét latba vetve, sőt kockáztatva, harcolt a wagneri zenedráma elismertetéséért. Azzal sem tördött, hogy ezt a zenét Rossini „barbárnak“ tekintette, 1860-ban pedig nyilvános tiltakozás látott napvilágot a *Liszt-Wagner zenei irányzat ellen* s a tiltakozást a nagy Brahms is aláírta, sőt Liszt magyar pártfogoltjai közül a két nagyszerű hegedűművész, Reményi Ede és Joachim József. Eleinte Erkel és barátai is gyanakodva figyelték Liszt hazai ténykedését, attól tartva, hogy a magyar zenei életet a „wagnerizmussal megrontja“. Liszt azonban tántoríthatatlan. Weimárban — mint a szín-
(Folytatás a 8. oldalon)

CSER-PALKOVICS ISTVÁN SJ.:

Árpádházi Szent Erzsébet

(Befejező rész)

A szertartás még abban a kőből épült, kisméretű Ferenc-templomban folyt le, amely fölváltotta az eredeti fatemplomot. A zárándokok számának gyors növekedése, a Szent sírjánál tolongó tömeg viselkedése már-már a hívek biztonságát is veszélyeztette és Erzsébet megfelelő tiszteletét sem szavaltolta. Ezért a Szent földi maradványait átszállították a dómnak 1249—50-ben már elkészült keleti kórusába és elhelyezték abba a díszes ereklyeszekrénybe, amelyet Erzsébet leánya, Zsófia, brabanti hercegnő szent anyja tiszteletére készített. Ez a relikviárium, mint a középkori ötvösművészet remeke, ereklyék nélkül, vasrács biztonságában, ma is látható a dóm sekrestyéjében. Az évente odazarándokló, mintegy száz-ezer látogató ezt és a közelében álló díszes mauzoleumot meghatott érdeklődéssel veszi körül.

A SZENTTÉAVATÁS JUBILEUMI ÜNNEPSÉGEI OTTHON

Erzsébet szenttéavatásának 750. évi jubileumát a külföldön nem ünnepelték. Sem a németek, akik a két nagy évfordulót (Erzsébet halála 750., s a marburgi dóm felszentelése 700. évnapját) nagyszabású ünnepségekkel, előadásorozatokkal és kiállításokkal méltó módon tették emlékezetessé. De nem emlékeztek meg a jubileumról Itáliában sem, ahol pedig — mint Perugiában és másutt is, a Szentnek számos emlékét

„HANGOK NAGY TANÁRJA“

(Folytatás a 7. oldalról)

házi élet legfőbb irányítója, ő állítja színpadra többek közt a *Tannhäuser*, a *Lohengrin* és a *Bolygó hollandi* operákat.

A Wagner-kultusz jegyében érte a halál! Betegen, erős meghűléssel sietett Bayreuthba, csakhogy jelen lehessen a *Parsifal* és a *Tristan* előadásain. Egy hét múlva, 1886. július 31-én meghalt. Sírja fölé Bayreuth város emeltetett kis kápolnát. A második világháborúban, amely nemcsak az élőknek nem, a halottaknak sem kímélte, bomba pusztította el a sírkápolnát. De Wagner örökösei nem igen törődtek Liszt sírjával. Még az 50-es évek közepén is gondozatlanul, gizzazzal benőve láthattuk. Néhány emigráns magyar igyekvése tette némileg rendbe, mígnem évekkel később a város a régi formájában visszaállította a síremléket.

*

Liszt Ferenc a harcos-heroikus magyarságnak volt a szerelmese. Mint kisgyerek szakadt el a szülőföldtől, mégis életével példázta, hogy a haza nem a térképen van, hanem a szívekben! Az ifjan megcsodált zongoravirtuóz, majd a magyar zenei romantika vezérköltője, mélyről fakadó emberszeretettel is kitűnik. Úgyszólván minden jövedelmét másokra, kulturális és jótékony célra fordította. Így érthető, amit leánya, Cosima írt apjáról: *Apám egész életén át a legnagyobb keresetű emberek egyike volt. Európa minden asszonyát meghódította s mikor meghalt, hét zsebkeendő maradt utána.*

Befejezésül Alfred Cortot, a világhírű francia zongoraművész († 1962) egy mondata: *Liszt Ferencben a magyar génusz védőszentet adott az egyetemes zenetörténetnek.*

örzik, amint azt egy készülő tanulmányból tudjuk.

Annál inkább ünnepeltek hazai katolikuskaink; igaz, nem nagy méretekben, mégis bensőségesen. Hazai tudósítások alapján (Új Ember) kívánunk foglalkozni a jubileumi év otthoni eseményeivel.

1985. június 30-án Szent Erzsébet születése helyén, Sárospatakon került sor a plébániatemplom előtti Szent Erzsébet téren felállított Erzsébet-szoborcsoport megáldására. A szobrot — Varga Imre művészi alkotását — a jubileum alkalmából a püspöki kar ajándékozta a városnak. A bronzszobor azt a pillanatot örökíti meg, amikor Erzsébet, férje, Tübingiai Lajos segítségével leszállni készül lováról, ezer kilométernyi lovaglás után, megérkezve Patak várába, látogatóba. Ez a látogatás, mint tudjuk, 1222-ben történt, amikor első gyermeke születése után, mint feleség és édesanya érkezett Magyarországra.

A 15. századi gótikus plébániatemplomban a múlt évben helyezték el Kis András, Szent Erzsébetet mutató domborművét. 1985-ben pedig június 30-án, vasárnap a főpapi szentmise után Lékai László bíborosprímás végezte a téren álló szobor megáldását. Délután a plébániatemplom a Szent Erzsébet emlékére idéző ünnepi műsor színhelye volt. A vallási néprajz és néphagyomány, a régi magyar irodalom, az egyházi ének- és zeneköltészet nyújtotta adatok idézték a Szent alakját — fiatal művészek, a miskolci plébániatemplom kamarakórusa és pünkösdőző játékkukkal a rakamazi általános iskolások. Szentünk tiszteletét mélyítette el a színes és sikeres műsor több templomban történt megismérlése. Szentünk tiszteletének megújulását szolgálták a nov. 19-i ünnepre előkészítő triduumok szentbeszédei, az emléknapi liturgiája keretében több helyen előadott Halmos: Missa Elisabeth kórusa és zenéje. Az egyházzenei és irodalmi áhitat kedvelt programjai ugyancsak több templomban emlékeztettek Erzsébetre.

Ugyancsak ezt célozta a magyar kat. püspöki karnak a nov. 19-i ünnepre kiadott *körlevele* is, amelyet minden templomban felolvastak. Szövegében utal a szenttéavatási eljárásra, méltatja Erzsébet erényes életét és példás jellemvilágát, a szegényekkel azonosuló emberszeretettel, amelynek vonzása 750 év után is maradéktalanul hat. A körlevél követi Erzsébet életútját, családi életét, elmélyült lelki kapcsolatát férjéhez és gyermekeihez; említi hazalátogatását szülőföldjére, királyi atyja és testvérei nagy örömeire.

Több évtizedes hagyomány szerint a Szent Erzsébet ünnepét követő vasárnap a katolikus karitás és szeretetszolgálat napja is. Ebből az alkalmából kéri a püspöki kar a katolikusok áldozatkészségét az egyházi szeretetintézmények fenntartása érdekében.

A SÁROSPATAKI SZOBORAVATÁS

eszmei mondanivalója Szent Erzsébet néhány kevésbé ismert hazai emlékére is fölhívja a figyelmet. A hagyomány a királyi apa és leánya boldog találkozását Pozsonyhoz fűzi, ahol a viszontlátás öröme szép ünnepségeket rendeztek és II. Endre „sok drágaságot ajándékozott a nemes uraknak, akik eljöttek országába“ — amint ezt Bert-

hold, a wartburgi udvari káplán följegyezte. Ellátogattak Erzsébet szülőhelyére, Patak várába is és a ciszterci-ták pilisi templomában fölkeresték a tragikus sorsú királyné, Gertrud sírját is.

A király asszonylánynak is akart nászajándékot adni, de Erzsébet ezt nem fogadta el és az unszolásra — a hagyomány szerint — így válaszolt: „Apámuram építsen kápolnát a Szent Szűz tiszteletére itt, Pozsony közelében“ — nyilván a hívek misehallgatási kötelezettsége megkönnyítésére.

Erzsébet kérésére valóban megépült a pozsonyboldogfai templom Mária tiszteletére, amelynek ősi, román stílusú falai, ablakai, kapuja és egyéb épületelemei ma is láthatók a később barokk stílusban átépített templomban. A hagyomány hitelességét okmányos bizonyíték is igazolja. A Batthyány-féle egyházlátogatási jegyzőkönyv hivatkozik Vidlics Antal szenci plébános följegyzésére. A protestánsoktól 1706. február 13-án foglalták vissza a boldogfai templomot és ekkor írta a lelkész a plébánia történetébe: „*Ezt a templomot II. Endre magyar király leánya, Szent Erzsébet építtette*“ — így a latinnyelvű bejegyzés magyar megfelelője.

A történet hitelessége más összefüggésből következik. Boldogfától ugyanis kb. 5 km-re áll még ma is a Szent Erzsébetnek szentelt ősi templom Pozsonykápolna (Erzsébetkápolna) nevű községben. Román elemekből átalakított gót épület. Történeti adatok szerint a román templomrész az 1240 utáni évekből való, IV. Béla király idejéből.

Pray György említett életrajzában két magyar papot említ, Farkast és Dávidot, akik Erzsébetet Marburgba is elkísérték és mellette maradtak haláláig. Magyarországra visszatérve, a szenttéavatás után azt kérték az uralkodótól, hogy birtokukon, Pozsonykápolnán templomot építhessenek Szent Erzsébet tiszteletére. Pray idézi a királyi engedély latin szövegét, 1244-ből, amely hivatkozik a két magyar pap érdemeire. A pozsonykápolnai templom azért épült Szentünk tiszteletére, mert Pozsonyboldogfán már állt egy templom, amelyet Szent Erzsébet építtetett, vagy kérésére a királyi apa rendeletére építettek. (Koller Gyula s. esperes, a szlovákiai Boldogfa plébánosának adatai.)

*

Miért tiszteljük mi magyarok Szent Erzsébetet? Nemcsak magyar származásáért kedves nekünk — az annyi szentet adó Árpád-uralkodóház e szentje, virága. Neki négyévesen kellett emigrálnia német földre, családpolitikai okokból: ma sokezer magyart tanít meg a befogadó társadalomba való beilleszkedésre.

Csodálatot kelt bennünk Erzsébet személysége: ő a középkor legnagyobb szociális szentje. A belőle áradó ígézet annyi esztendővel halála után ma is töretlen. A kereszténység női szentjei közül — Jézus Anyját, Máriát kivéve — egyet sem övez olyanfokú tisztelet, mint árpádházi Szent Erzsébetet. Sírja a középkori kereszténység négy legnagyobb zarándokhelye közé tartozott. Wartburgot pedig ma is százezrek látogatják, Marburgot sem sokkal kevesebben.

Tetszik benne, hogy élete tiltakozás volt a kor pazarló és élveteg életmódja ellen, mert az lenne ma is; hogy irtó-

zott az eszmény nélküli élettől, mert irtózna ma is; mert Istenért szerette az embert, akiben talán csalódni is kellett. A szegények és betegek szenvedélyes szeretetét össze tudta hangolni az önmege és a világ megvetése fogalmával. Mert mindez a Krisztussal való egyesülést szolgálta, hogy egészen Istené és az elhagyottaké lehessen, akik „anyjuknak“ nevezték, amint ezt bécsi nővérei ma is teszik: „Unsere liebe Mutter — kedves Anyánknak“ nevezve őt. Akiben nemcsak a csodatevőt tiszteljük, hanem inkább a szeretetét, hitét és történelmi küldetését!

Liturgikus tiszteletén kívül az irodalom és zene alkotásai is dícsérik őt. A képzőművészet hódolata pedig immár 750 esztendeje tart. Akár gót, reneszánsz, barokk vagy modern formanyelven mutatja be őt: az alkotásokban mindenkor ugyanaz a kedves karitász-hősnő, a szeretetkötelesség nagy szentje jelenik meg, aki a siralom völgyén át Isten közelébe vezet a roskatag embereket.

Nem csoda tehát, ha szenttéavatása óta — követője és csodálója lett millió lélek, ha azóta szerzetesrendek, jótékony egyesületek és karitás-szervezetek, templomok és kápolnák, egyházközségek, árvaházak és szeretetművek ezrei viselik a legnagyobb magyar asszony nevét, akinek vonzóereje ma sem csökken és akire annyi ország keresztényei, utánczóik és irtalmasságra várók — föltekintenek.

A SZOCIALIZMUS MAGYAR VÁLTOZATA — ÉS AZ ÉREM MÁSIK OLDALA

Jóllehet a „szocializmus magyar változata“ gazdasági vonalon fellendülést hozott az országnak, 450 ezerre teszik azok számát, akik „afrikai-ázsiai értelemben vett“ szegénységben élnek, — jelenlenti az 1980-ban alapított SZETA (Szegényeket Támogató Alap). Az említett „magyar változat“ középként próbálkozik a szocialista államkapitalizmus és a kapitalista piacgazdálkodás között. Előnye, hogy a szocialista előírások „napvi árfolyama“ szerint — amelyeket Moszkvában határoznak meg — a kevére arányt adagolni lehet.

Az állami üzemek szocialista munka-beosztásán kívül szóhoz jut a szabad vállalkozás is kereskedelmi, élelmiszeripari és termelési vonalon. Ez azt jelenlenti, hogy a szokványos műszak után a másik gyár gépein magánrendelések anyagát gyártják szerződéses alapon. Nem ritka eset, hogy a „magánüzemek“ termelési eredménye felülmúlja a kötelező műszakét.

Az állam az árak megállapítására is „keverék-formát“ keresett: amíg eredetileg a létfenntartáshoz szükséges élelmiszereket, anyagokat és szolgáltatókat az alacsony fizetések miatt magasan szubvencionálta, ezeknek ára alacsony volt, és a csekély keresetűek számára is elérhető maradt. Az utóbbi években az állam fokozatosan lebontja a szubvenciók összegét 70 milliárdról 35 milliárd forintra. Az árdragulások az alacsony járadékú nyugdíjasokat és kiskeresetű embereket sújtja, nem szólva a sokgyermekes családokról, akiknek életszínvonala a létminimum alá süllyed.

Az egyház addodalommal figyeli e fejlődést, segíteni azonban nem igen tud, hiszen a „szocializmusban nincs szegény ember“ — ahogy a Párt hirdeti. Ha van is, nem szabad róla beszélni.

Igy jött létre az említett nyomorgók 450 ezres tömege, akiknek igen szerény keretek között a SZETA nyújt segítséget.

Látható, milyen nyomorúságos a Nyugat felé és egyesek részére fénylő érem másik oldala.

KNA

Egy vallásos futballsztrár

Megjelenését tekintve operáénekes is lehetne. Am a szép keresztnevű Je a n - M a r i e P f a f f a futballvilág egyik ismert alakja, a belga nemzeti válogatott kapusa, négy év óta pedig a most német bajnokságot és tetejébe német kupát nyert müncheni FC Bayern sokat ünnepelet — néha persze szidott — kapuvédője. Kevésbé ismert tény, hogy ez a bravúros labdafogó művész milyen elmélyült szellem. Sportsikerein túl a maga boldogságát, netán szerencsését, szilárd istenhitében és családja iránti szeretetében látja. — „Az embernek hinnie kell Krisztusban, jóllehet ezt kevés sportoló teszi” — mondotta egy interjúban s aztán így folytatta: „Mindig boldog vagyok, ha másokat boldoggá tehetek. És ha valakin segítek, nem várok érte semmilyen ellenszolgáltatást. Azt hiszem, akkor jut az ember legmagasabbra, ha mindig emberséges marad”.

Jean-Marie Pfaff legfőbb ambíciója, hogy gyerekeinek példakép legyen. Ehhez azt fűzhetjük hozzá: sok ezer fiatalnak máris példaképe.

Nemrégiben a müncheni Maria Hilf templomban rendezett nagy tetszést keltő, követésre méltó, ifjúsági istentiszteletet. — „Én vasárnap mindig hallgatók szentmisét. És ha valamilyen okból nem tudok elmenni a templomba, egész héten szinte rosszul érzem magam” — mondotta az interjúban.

Nem meglepő hát, hogy egy pápai audiencián, tavaly előtt, II. János Pál hosszasan elbeszélgetett a híres futballistával, akinek mély vallásossága ismeretes volt előtte. És mint tudjuk, fiatalon a Szentatya is szeretett futballozni.

— **si jő** —

Aki maga nem ég, fel nem lobbanthat másokat.

Pázmány Péter

Gondolatok a sportról

A futball-világ bajnokság időszerűsíti az alábbi néhány gondolatot.

Henry Bergson filozófus volt, de szeretete a sportot. Egyszer így nyilatkozott róla:

Amit nagyon becsülök minden sportban, az az, hogy előcsalja az emberekből a szükséges önbizalmat, ami el van rejtve bennük.

Egy másik német gondolkodó, Manfred Hausmann a sport közösségi oldalát hangsúlyozta:

Nem az önző játék, hanem az egész csapat szolgálata hozza ki a játékosból a végső, a legjobb, a legigazibb teljesítményt.

Az ugyancsak német Ernst Lange a mindenáron rekordteljesítményekre menő sportról:

Akkor történt baj a sporttal, amikor demagóg politikusok és üzleti spekulánsok kezébe jutott. Ezek az emberek ugyanis nem ismernek játékot, és nem tudják, mi az öröm. Így aztán a sport politikai eszközzé, egyeseknek az élet egyetlen céljává, vagy egyoldalú nevelési programmá vált. Vagyis megint az történt, hogy a mindenkorai felnőttek újra rácsos kiságyba zárták a gyerekeket, hogy ők játszhasanak a kisvasúttal. Illetve dehogyis játszanak vele! Hiszen nekik az is csak „szállítóeszköz”, és a gyerekeket is arra akarják kényszeríteni, hogy annak tekint-
sék.

Így járt a sport is. Már nem játék, nem is testedzés, hanem teljesítmény, már nem jókedvükben csinálják, hanem legtöbbször a kilátásba helyezett dollárokért. (—)

TAKÁCS GÁBOR:

Hitelenség és hit között

Ha valami váratlan és meglepő esemény történik mindennapi életünkben, a hitetlen ember leginkább a sors szélszélét és a vak véletlent emlegeti, míg a hívő Isten kiszámíthatatlan kezemunkáját látja és fedezi fel a dolgok hátterében. Egyeseknek Isten olyan mint a bűvópatak. Évekig — évtizedekig eltűnik lelkükben, nem látják, nem keresik, megszűnik Vele minden kapcsolat.

Az isteni fogalom elhalványulásával egyidőben csökken, majd véglegesen elmarad a szentmise-látogatás és lassanként feledésbe merül még a templom belső „kinézése” is!

Ami gyermek és ifjúkorban vallásosságból esetleg „ráragadt” az önállóság útjára lépett fiatalra, mindazt elmosza hamarosan a modern civilizáció életmódja

Egyszerűen nincs idő Istennel is „foglalkozni”!

Húsvét meg Karácsony ünnepe a legtöbb „keresztény” számára is, már csak munkaszünetet és az ajándékozás körüli tülekedést jelenti. Így nem meglepő, ha különféle összejöveteleken, partikon, a „jópofának” járó „elismerés” reményében, sokan azzal büszkélkednek, hogy „keresztelés óta nem érte őket szenteltvíz”!

Évek múlásával azonban némelyeknél változik a helyzet, és hirtelen, vagy lassan, megrendül az istentagadás elvére épült világnézet alappillére. Mi idézi elő a régi gondolkodásmódban felmerült kételyeket? Kizárólag lelki okai vannak, de a „felvilágosult materializmus”, technika és tudomány korszakában, a „haladás-fejlődés” eszméjétől elkápráztatott emberek legnagyobb része csak akkor hiszi ezt, ha egyszer saját életének romhalmazán elmélkedik a történetek felett.

A benső feszültség erupciójának, többféle előidézője lehet. Gyakran egy váratlan irracionális esemény következtében, máskor meg huzamosabb ideig tartó, depressziós állapotok szomorú végállomása, az idegösszeroppanás —, vagy különféle pseudoörömök, kábító-, ajzó-, bódítószerek mértéktelen élvezete —, de lehet, hogy éppen az anyagi javak kíméletlen hajszolása vezet a régi életfelfogás kritikusabb újraértékeléséhez.

Első lépésként legfontosabb az őszinte számadás és reális helyzetfelmérés. Akármilyen kellemetlenséget okoz a személyi fogyatékosok feltárása, mégis szembe kell nézni velük, mert az egyéni képességek szabatos ismerete számtalan kudarc, csalódás és felesleges erőpazarlás védőgátját jelentheti az életben. A legkisebb önámítás is csak késlelteti a jövőre vonatkozó, helyes koncepció kialakítását. Az önvizsgálat kezdetén legtöbbször könnyűnek, erkölcsileg nagyon könnyűnek érzik súlyukat. Sűrűn visszatérő, borongós órákon úgy tűnik, mintha nem a földön, hanem kivetett száműzöttként, valahol távol, egy másik, elátkozott planétán élne. Belül minden csupa üresség, a környezet pedig idegen és félelmetes. Ebből az áldatlan helyzetből mindössze egyetlen kiút létezik: a régi életmóddal történő, végleges leszámolás! Munkahely, lakáscsere, város-, ország- sőt földrész változtatás is, meddő kísérlet marad, ha a szándékot és szavakat nem követi tett.

Az egész gondolkodás, valamint a cselekedetek teljes átütemezése nélkül, Isten elérhetetlen marad! Mert a koráb-

bi életforma „eredményeként” jött létre az elidegenedés. Jellemszilárd egyéniségnek sem könnyű a hosszú esztendő tapasztalatai során kialakult életritmus-sal felhagyni. Elképzelhető, micsoda nehézséget jelent ez azok számára, akik éppen gyengeségeik miatt kényszerültek zsákutcába jutott földi létük korrigálására.

A család és a társadalom is gördíthet akadályokat a változás útjába, mert elvárja, hogy tagjai követik az érvényben lévő és beidegződött normákat. Ezek megszegése, vagy levetkőzése nem ajánlatos, mert a „másféleség”, akár népekcsoportok egymásközi kapcsolataiban, egészen a legkisebb emberi közösségeig, — eddig mindig és mindenhol meg-nem-értésre, sőt ellenszenvre talál. Csupán azért, mert valamiben eltér a konvencionális elvárásoktól, különnek és sokszor gyengeelméjűnek bélyegzik az illetőt. Mielőtt véglegesen eldől, hogy csak egyedül Isten keresése nyújthat reményt a jövőben, az ateizmus válfajától függően a nyílt tagadást, cinizmust, közömbösséget, — a kételkedés korszaka váltja fel.

Nagyon sokáig állandó, visszatérő kérdés marad: vajon egyáltalában létezik-e Isten?

Az emberiség történelme feltétlenül igazolja, hogy a „homo sapiens” képtelen HIT nélkül élni.

Lelkinyugalmat ideig-óráig helyettesítő szurrogátumok ijesztő mértékben elterjedt használata bizonyítja, hogy több évezredes álmok és vágyak fő mozgató rugója: a hit, mind a mai napig él és működik az emberben.

Valakiben, valamiben hinni kell, mert hitetlenül, valóban csak siralomvölgy lenne számunkra a földkerekség.

Tisztában vannak ezzel a hamis próféták, a „guruk” és „mesterek” is! Gombamódra elszaporodott szektákban úzik a busásan jövedelmező, de szégyenletes lélekkufárkodást. Rajtuk kívül azonban az egész gazdasági-élet és üzletvilág közös „érdekképviselete”, a kereskedelem is alaposan kiveszi részét a felületesen tájékozódott tömegek félrevezetésében, manipulációjában. A minél magasabb nyereség hajszolása közben, ha az eladás és tőkehasznosításról van szó, az alig titkolt csalástól kezdve, mindenféle raffinált, kétes eszköz vagy trükk felhasználásától sem riadnak vissza, — mert mindez legalizálva van a „büntetőtörvénykönyvben”.

A reklámhadserg kortesei élnek nagyvonalú lehetőségeikkel, az eluralkodott utilitarista szellemhez híven, ma már egyre gyakoribban, bibliai idézetek parodizálása mellett, szerzetesnek, apácának öltözött színészek szerepeltetésével, küzdenek a vevőkerítés érdekében, fittyet hányva minden vallásos érzelemnek. Rokonai, vagy ismerősei szemében, senki sem szeretne maradni látszani, így legtöbb „modern — haladó” ember áldozatul esik az audiovizuális délibábok csábításainak. Egy-egy „rendkívül kedvező ajánlat” megszerzése érdekében, ha kell éjt nappallá téve robotolnak, hogy amikor végre teljesül a vágy, kezdődhessen minden elől. Mert a materializmus bűvkörében lehetetlen határt szabni az anyagi javak, igények kielégítésének. Bármiféle „telítettség” rögtön megkérdőjelezi a szisztéma életképességét is.

„Mert elvégre miért él az ember, ha nem azért, hogy vásároljon, szórakozzon, és derekasan „fogyasszon?” A

APOR EMLÉKLAP

BÁRÓ APOR VILMOS
1892 — 1945

Az Apor Emlékbizottság, a mártírhalt Apor püspök boldoggáavatásának előmozdítására, magyar és német nyelvű kis emléklapot (11,5 x 7 cm) bocsátott ki. Az emléklap elülső oldalán Apor Vilmos fenti arcképe látható, a hátsón az itt következő rövid imádság és életrajz olvasható.

Mindenható örök Isten, Teremtőnk és Megváltónk, hallgasd meg buzgó imánkat és részesítsd a mennyei dicsőségben a te hűséges szolgádat, Apor Vilmost, mert a te ösvényeden járva, tündöklő hite és nemes szívének szeretete vezette tetteit: jó pásztor volt a rábizott nyájnak, a rászorulókat fölkarolta, segítette az üldözötteket, végül életét áldozta az anyagi erény védelmében.

Mutasd meg hát csodás irgalmadat, hogy elnyerhesse szolgád a boldogok égi koronáját. Amen.

*

BÁRÓ APOR VILMOS 1892. febr. 29-én született székely főnemesi családból. Középkorúait jezuita kollégiumokban végezte. Érettségi után, már mint szeminarista, az Innsbruck-i egyetemen tanult és doktorált. 1915-ben szenteltek pappá. Két évet tölt Gyulán, félét egy kórházvonaton katonalelkészként. 1918-tól városplébános Gyulán. Különösen fölkarolta a munkásifjúságot. 1941. márc. 2-án foglalja el győri püspöki széket. A német megszállás és nyilas hatalomátvétel idején bátran szembe száll az erőszakos törekvésekkel s mindent elkövetett az üldözött zsidóság érdekében. 1945. ápr. 2-án, húsvéthét-főn, ittas katonák golyójától kapott seibeiben halt meg. Hamvai a győri karmelita templom sírboltjában nyugsznak.

Levelezési cím: Gabriella Bitskey, (Apor Emlékbizottság), Karolinenstr. 9, D-8000 München 22, BRD.

„korlátlan fejlődés”-i elv életfilozófusai még nem tüzték teljes nyíltsággal zászlajukra ezt a cinikus szót, de a gazdag, tőkésberendezésű államok lakosságának zöme, valójában már rég óta, hasonló szellemben él és nevelkedik. (Anyagi bőségben még nem, de ilyen életszemléletben a „szocializmus” is lassan beéri a „kapitalizmust”.)

A látástól-vakulásig tartó munka, fogasztási cikkek és használati tárgyak elkészítő sokasága, tömegturizmus, játékgépek, különböző divat-, sport-hóbortok ki- és feltalálása, majd komerciális érdekből tömegőrületté való fel-fúvásuk, röviden: az egész gazdasági mechanizmus felépítése, működtetése, mind-mind azt a célt is szolgálja, hogy elvonja figyelmünket a lélek problémáiról, az átszellemült önvizsgálattól és így önmagunk helyes megismerésétől. (Folytatjuk)

Hírek - események

A Bécsi Ünnepi Hetek keretében, május 25-én, az osztrák rádió **L i s z t F e r e n c** „Esztergomi miséjé”-jét közvetítette az esztergomi bazilikából. A szentmisét Lékai László érsek, bíboros-primás celebrálta. A közvetítésbe a nyugat-berlini RIAS-adó és a dél-német rádió is bekapcsolódott. De sem a budapesti rádió, sem a magyar televízió nem közvetítette. — Elgondolkoztató.

*

A katolikusok számát a világban kerekén 825 millióra becsülik. A világ lakossága évenként 50 millióval, a katolikusoké mintegy 10 millióval növekszik.

*

Afrikában 1985-ben több mint 20 katolikus misszionáriust öltek meg a Hitterjesztési Kongregáció római sajtószolgálat (Fides Hírügynökség) jelentése szerint. A húsz meggyilkolt misszionáriuson kívül sokféle üldöztetést kell szenvedniük a katolikusoknak Afrika több országában.

*

A koreai püspökkari konferencia statisztikái szerint a dél-koreai katolikusok száma kerekén 2 millió. Az elmúlt évben közel 120.000 felnőttet és mintegy 45.000 gyermeket kereszteltek meg. A katolikus népesség növekedése százalékarányban 7,7 % volt az előző évhez képest. Jelenleg Dél-Korea össznépességének közel 5 %-a katolikus.

*

Pozsony: A szlovák fővárosból származó hírek szerint a szlovák hatóságok P. Bystrík Cyril Janik ferences atyát 28 hónapi elzárásra ítélték azon a címen, hogy állami engedély nélkül folytatott vallási tevékenységet. A ferences páter ellen már harmadszor járnak el a szlovák hatóságok.

*

Genfben a Kálvin-i reformáció 450 éves évfordulója alkalmából nagy ünnepeket rendeztek. Az istentiszteletek és hagyományos utcai népünnepély mellett tudományos síkon is méltatták Kálvin egyéniségét és életművét. Egy kerekasztal konferenciára meghívták Gánóczy Sándor professzort, a würzburgi Egyetem katolikus teológiai fakultásán az ökumenikus teológia tanárát is, aki Kál-

P. REZEK ROMÁN OSB

1916 – 1986

A Vatikáni Rádió közölte először a hírt, hogy május 8-án, a braziliai Sao Paulóban, 70 éves korában meghalt Rezek Román bencés szerzetes, esszéíró, költő és műfordító, a magyar Teilhard-kutatás úttörője. Gödöllőn született 1916-ban, 1934-ben lépett a bencés rendbe, 1940-ben szentelték pappá. A budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen szerzett doktorátust. Első írásai a Pannonhalmi Szemlében jelentek meg. A 2. világháború végén került Párizsba, ahol főként a magyar akadémikus fiatalok lelkeseként működött, de aktívan vett részt az itteni irodalmi életben, egy ideig mint az „Ahogy lehet” c. irodalmi lap főmunkatársa szerepel. 1952-ben „Mélyen szálunk” címmel verses könyve látott napvilágot. 1964-től kezdve a Sao Paulo-i teológián tanított. Alkotó életének, írói erejének javát azonban a nagy francia jezsuita tudós, paleontológus és filozófus Pierre Teilhard de Chardin munkái elemzésének és népszerűsítésének szentelte. Teilhard összes műveit — 28 kötetben — lefordította magyarra, közülük ötnek a kiadását még megérte.

—i—f

vin világszerte elismert, egyik legjellegesebb ismerője.

*

P o t s d a m -ban (NDK) tartotta szinódusát a keletnémet evangélikus egyház. Ennek során kritizálták a Szovjetunió és az NDK kormányának a csernobili reaktor-katasztrófát illető információs politikáját. A résztvevők mélyes aggodalmuknak adtak kifejezést és a balesetet riasztó jelzésnek tekintik.

*

A „Francia Művészeti és Irodalmi Társaság” (Arts et Lettres) 1986 évi nemzetközi díjának ezüstérmét Tötösy Ernő nyerte Tébohy (Les Fous) című könyvének francia változatával. Az ünnepélyes átadás a Avignon-i városházán történt 1986. június 7-én.

BÉCS BÚCSÚZIK RÉGI MAGYAR PLÉBÁNOSÁTÓL ÉS KÖSZÖNTI AZ ÚJAT

A Bécsben élő magyar katolikusok nemrégén a következő szövegű meghívót kapták kézhez: „Szeretettel meghívjuk 1986. május 4-én, 11 órakor tartandó szentmisére, melyen eddigi lelképásztorunk **P. Dr. Radnai Tibor** atya, búcsúzik híveitől és átadja feladatait **Hegyi György** kinevezett lelkész-utódjának.”

És eljöttek, ünnepi lélekkel, sokan. A Német Lovagrend belvárosi gótikus temploma, mely egyúttal a bécsi magyar katolikusok temploma is, zsúfolásig megtelt. A virágdíszes oltárnál a búcsúzó atya és utóda nagy papi segédlettel koncelebrálta az ünnepi szentmisét. Az oltár egyik oldalán a bécsi magyar egyházközség tanácsának tagjai foglaltak helyet **Dr. Csermőy-Schneidt Ottó** világi elnök vezetésével, a másikon pedig az Egyházközség cserkészcsapata helyezkedett el szűzmáriás lobogójával, élén v. parancsnokukkal, **Padányi Erzsébet**tel. A kóruson az Egyházközség énekkara **Simon Márta** vezényletével régi szép, magyar templomi éneket adott elő. A mise alatt Hegyi atya átvette a kelyhet, a misekönyvet és a kulcsokat és ezzel képletesen is új plébánosi feladatát.

Mise után a templom ódon, zöld folyondárral befutott falakkal körülvett és tavaszi napsütésben fürdő kertjében terített asztalok várták az ünnepi szentmise közönségét.

Az Egyházközség világi elnöke május 27-én a bécsi Szent István Otthonban fogadást adott, melyen megjelentek a tanács tagjai, a bécsi magyar egyesületek vezetői, a magyar evangélikus egyház vezetője, **Szépfalusi István**, a bécsi Szent István Egylet elnöke, **gróf Batthyány Ferenc**, valamint a Pastoralamt igazgatója, **Főt. Dr. Schwarzenberger** és **Dr. Gärtner** főtitkár. Miután Tibor atya köszönetet mondott az egyházi főhatóság képviselőinek és mindenkinek, akik munkájában segítségére voltak, Hegyi atya pedig köszöntötte őket, **Dr. Csermőy-Schneidt Ottó** fejezte ki köszönetét Tibor atyának 30 éves csendes, de mindenre kiterjedő munkájáért és átadta legközelebbi munkatársainak, **Szederkényi Ferenc** tanácsstag pedig a hívek ajándékát. Az elnök ez után baráti szeretettel üdvözölte Hegyi atyát, annak a reményének adva kifejezést, hogy működése újabb lendületet fog adni az egyházközség munkájának, majd felolvasta **László püspök**, az osztrák püspökkarikonferencia magyar referense meleghangú levelét, melyeket a távozó és a bemutatkozó egyházközségi vezetőkhöz intézett. Búcsú- illetve üd-

vözlőbeszédet tartott még **Dr. Kerny Géza** főlelkész, aki Linzből jött erre a napra Bécsbe, a Szent István Egylet nevében pedig **gróf Batthyány Ferenc** és **Dr. Bobus Márton** titkár. A Pastoralamt igazgatója, **Főt. Dr. Schwarzenberger** beszédében arról a kifogástalan kapcsolatról szólt, mely az osztrák egyházi főhatóság és a magyar egyház között fennáll. Ezt egyébként azzal is bizonyította, hogy az Otthon szépen berendezett társalgóit, melyekben terített asztalok várták a meghívottakat, a fogadás hivatalos része után, szinte utolsónak hagyta el.

Cs - ó.

Aki másnak ártatlan örömeim, szerencsémén örülni nem tud: az nem érdemel, nem nyer szeretetet másoktól, mert a szeretet csak szeretésnek lehet a jutalma.

Deák Ferenc

Hazai figyelő

A Fejérmegyei Tordason szobrot állítottak a falu nagy szülőltjének, **Sajnovics József** (1733—1785) jezsuita csillagásznak és nyelvtudósának. (Tavaly volt halálának 200. évfordulója!)

Sajnovicsot rendje küldte Bécsbe az európai hírvé csillagász, az ugyancsak jezsuita **Hell Miksa** mellé, hogy az udvari csillagvizsgálóban képezze magát tovább. 1768-ban **Hell Miksát** elkísérte Észak-Norvégiába s ekkor fedezte fel a magyar és a lapp nyelv közti rokonságot. Az erről írt és még Koppenhágában kiadott latin-nyelvű munkája (*Demonstratio idioma Ungarorum et Lapponum idem esse*, 1770) az összehasonlító nyelvtudomány terén úttörő jelentőségű, odahaza mégis zajos felháborodás fogadta a „halzsíros atyafiság” gondolatát. — Érdemes megjegyezni, hogy a Halotti beszéd teljes szövegét is **Sojnovics** közölte először. (—)

*

Kalkuttai Teréz Anya, Lékai primás meghívására, május végén Magyarországra látogatott. Háromnapos tartózkodása során többek közt meglátogatta a XXIII. János pápáról elnevezett egyházi szeretet-otthont, amely most ünnepelte fennállásának öt éves jubileumát. Előzőleg elzárándokolt a Máriaremete-i kegyhelyre és felkeresett egy egyházi gyermekotthont is. Egy újságíró kérdésére válaszolta: „Örülök, hogy meglátogathattam Magyarországot. A szeretet nevében jöttem, hisz itt is sokan vannak, akiknek vigasztalásra van szükségük”. Teréz anya Magyarországról Rómába utazott egy csoport nővérrel, akik az általa alapított „Szeretet misszionáriusai” rend tagjai. **KNA**

*

S z é k e s f e h é r v á r belvárosában a Szent István korabeli, oklevelekben is emlegetett Szentkereszt-templom újabb maradványait tárták fel az István Király Múzeum régészei.

*

T o m e k V i n c e, a Rómában április 18-án elhunyt volt piarista rendfőnök temetése április 30-án volt Budapesten. A gyászmisét a Belvárosi Főplébánia templomban **Jelenits István**, piarista tartományfőnök, a rendtársakkal együtt mutatta be. Ezen a nagyszámú hívőssereg és diákokon kívül több püspök, valamint a szerzetesrendek, egyházi intézmények és a sajtó képviselői is jelen voltak **Tomek Vince** földi maradványait a Budapesti Mező Imre úti temető piarista sírboltjában helyezték örök nyugalomra. **(M. K.)**

FEJŐS OTTÓ BÚCSÚZTATÁSA STUTTGARTBAN

Június 15-én, egy délutáni szentmise keretében, búcsúzott el Stuttgart és környékének magyar híveitől 11 évi lelkészkedés után **Fejős Ottó**, az „Életünk” új felelős szerkesztője. A szentmisét a kultúrteremben hangulatos ünnepség követte, ahol őt az énekkar és a táncscsoport legszebb számaival külön is búcsúztatta. Az énekkar vezetője, **Fernbach Gábor** vázolta **Fejős Ottó** aktív szerepét a kultúrscsoportok létrejöttében és eredményes szerepléseiben. A fiátlék és a stuttgarti központ ajándékainak átvétele után **Fejős Ottó** meghatódva mondott köszönetet a méltatásokért és nyomatékosan kérte a hívőket, hogy a közös magyar ügy érdekében az eddigi odaadással támogassák utódját, **Horváth János plébánost**, aki a közelmúltban érkezett hozzánk Erdélyből.

A krónikás

A vatikáni sajtóiroda közölte, hogy a Szentszék hivatalosan képviselőket küld a Budapestten október 8-án kezdődő keresztény-marxista szimpóziumra. A három napos találkozó, melyet a Magyar Tudományos Akadémia és a Vatikán közösen rendez a Pápai Gergely Egyetem közreműködésével, **Poupard** bíboros, a Nem-hívők Pápai Titkárságának feje, **König** volt bécsi bíboros, és **Lékai** bíboros-primás vesznek részt. Marxista részről a Szovjetunió, Lengyelország, az NDK, Kuba, Jugoszlávia és Magyarország kiküldöttei lesznek jelen a megbeszéléseken.

A vatikáni rádió közölte azokat a témákat, melyek az október elején Budapesten tartandó marxista-keresztény szimpózium során megvitatásra kerülnek „Társadalom és etikai problémák” címszó alatt: — A marxista és a keresztény ember-felfogás, — Az ember autonómiaja és erkölcsi felelőssége, — Az emberi viszonylatok a marxista és a keresztény nézőpont szerint, — A munka marxista és keresztény felfogása, — Együttélés és együttműködés, — Az erkölcsi értékek marxista és keresztény értékelése; közös erkölcsi értékek.

*

B a r r y í r külügyminisztert — a mint erről az „Irish Times” beszámol — budapesti látogatása során Lékai László bíboros-primás is fogadta. Miután az í r külügyminiszter megtekintette az esztergomi Keresztény Múzeum múkincseit, 45 perces beszélgetést folytatott a magyar primással.

*

A legújabb magyar Statisztikai Zsebkönyv szerint Magyarország népessége 10,6 millió. A megyék közül legtöbben Pest megyében élnek (985 ezer), legkevesebben Nógrádban (233 ezer). Budapestnek kétmillió nyolcvanezer lakosa van. Kétszázezernél több Debrecen és Miskolc lakossága. A száz ezres városok a következők: Szeged (118 ezer), Székesfehérvár (112 ezer) és Kecskemét (103 ezer). — Mindez persze nem változtat azon a tényen, hogy Magyarország népessége évek óta nem is kis mértékben csökken. Ha a népességfogyás ilyen arányú marad, akkétezerben — szakértők szerint — körülbelül félmillióval (!) leszünk kevesebben.

Az Isten mértékében csak a szeretet nyom fontokat, — valami szeretet nélkül nagyon, semmit sem nyom.

Pázmány Péter

Az élet könyvéből

AUSZTRIA

Klagenfurt: A Kolping ház kápolnájában, május 4-én, a feldíszített oltár körül összegyűlt hívek és nagyszámú ismerősei búcsúztatták **P. Benkő Antal** jezsuita atyát, aki négy éven át teljesített itt lelkipásztori szolgálatot. Utóda a klagenfurti magyar lelkészségben **Bognár Vilmos**. 1938-ban született, 1962-ben Papp Kálmán, győri megyéspüspök szentelte pappá. Tíz éven át káplánként, majd egy határmenti kis faluban önálló lelkészként működött. 1984-től a bécsi magyar lelkészségen végzett pasztorációs munkát.

Linz: Keresztelések: Május 2-án Bad Kreuzbergben megkeresztelték **Sebestyént, Turna Károly** és **Bajka Magdolna** fiát; — május 6-án **Ádám, Valent** László és **Kovács Erika** fia járult a szentkeresztséghez Thalhamban.

Házasságot kötöttek: május 16-án Bad Kreuzbergben **Vass János** és **Horváth Éva**. Kívánunk a fiatal párnak sok-sok boldogságot és Isten áldását.

Halottunk: **Szabolcs Mihály** 37 éves korában hunyt el. Kívánjuk hozzátartozóinak a Mindenható vigaszát.

BELGIUM

Brüsszel: Keresztelő: Május 25-én a szentkeresztségben az Egyház gyermeke lett **Kathy Davina Mária Bognár**. Vallásos légkörben és imádságos lelkületben osztozott az egész család. A kedves szülőknek és gyermekeiknek hála érte.

Halottaink: **Irma Haegens** (72) hosszú szenvedés után május 10-én elhunyt az Úrban. Genben. Az érte mondott szentmisén nagyon sokan imádkoztak; — **gróf Széchenyi Ferdinánd** (77), brüsszeli lakásán hirtelen elhunyt. Temetése május 30-án volt, ahol alkalma nyílt a brüsszeli lelkésznek, két nyelvű szertartásban beszélni hazánkról és Isten végtelen szeretetéről. A halott író és nagyszerű vadász volt. — Nyugodjanak békében!

Liège: Keresztésben részesültek: **Pir-soul Lionel** — Luc és Kaposvári Beatrix fia Tirlémontban (Lincen); — **Árki Francois** — József és Drazenovicz Katalin fia Beaufaysban; — **Stefan Frédérique** — Michel és Rosias Emmanuele leánya Heure le Romainben; — **Bolain Kiel Johnny** — Rudi és Szalai Sonja fia Diegemben; — **Peters Andreas** — Benjamin és Szalai Gizella fia Machelenben; — **Deckers Sylvie** — Gislain és Tibold Mária leánya Jalhayban. — Isten áldása kísérje őket egész életükben!

Házasságot kötöttek: **Grauls Benny** és **Kurilla Éva** Zwartbergben; — **Schijns Raimond** és **Deák Anne Mieke** szintén Zwartbergben.

Elhunytak az Úrban: Hartmann Margit 76 éves korában, Grace Hollogneban; — **Fodor István** 73 éves korában Monte-gnében; — **Tóth István** 58 éves korában, Zwartbegben; — **Bagi Ilona** 60 évesen Ekselben; — **ifj. Sass Istvánné** szül. **Bougeois Marie**, 31 évesen. — Isten adjon nekik örök békét! Hozzá tartozóknak és barátainknak kifejezzük őszinte részvételünket.

FRANCIAORSZÁG

Párizs: Elsőáldozás: Június 1-én a párizsi Misszióban elsőáldozást ünnepeltek. **Bredóka Anna-Mária** járult először a szentáldozáshoz. A kislány nagy szorgalommal készült elő a nagy napra és édesanyja hűségesen vitte őt a katekizmusra. Bár sokan vennének példát róla. Együtt örülünk Anna-Máriával.

Halózáás: Nagy gyász érte a párizsi magyarokat. Nagytiszteletű **Kullifay Imre** református lelkész váratlanul az örökkévalóságba költözött. Egy korszak zárult le a franciaországi magyarság életében. Fáradhatatlan tevékenysége sok magyar szeméből törölte le a könnyeket és hűségesen égre mutatva tette elviselhetőbbé a hontalanság napjait és egyengette rögös útjait. Nehéz időkben helytállni keltős érdem és ez teljes mértékben kijár neki. A szenvedés őt magát sem kímélte egész utolsó napjáig. Melegsívű ember volt, akivel igazán könnyű volt az ökumenizmus gyakorlása. Emlékét sze-

retettel, híven őrizzük és nemes, gazdag, istenfélő lelkét az Úrnak ajánljuk!

Június 21-én hálaadó szentmise keretében ünnepelte **Kerékgyártó Margit**, az Örökimádó Rend magyar nővére, ünnepélyes fogadalomtételének ötvenedik évfordulóját.

A szentmisén résztvevő hívek — Strassbourgól és környékéről — bensőséges hangulatú ünneplésben részesítették a jubiláló kedvesnővért. A magyar lelkész a Szentatya írásbeli áldását nyújtotta át megható szavak kíséretében.

HOLLANDIA

Halózáás: Május 21-én hosszú szenvedés után, 65 éves korában, Zeistben elhunyt **Tavy László Károly**. Temetése május 26-án volt. — Adjon az Úr örök nyugodalmat neki!

NÉMETORSZÁG

Frankfurt: Keresztelés: Sztankay-Antal Zsuzsa és férjének, **Gimnich Thomas**-nak, május 18-án megszületett első gyermekük, **Bence**. Keresztelőjét Ambrus Szaniszló atya tartotta a frankfurti St. Leonhard templomban. Gratulálunk a boldog szülőknek és kívánunk sok örömet kisfiúkkal, kisunokáikkal.

München: 1986. jún. 8-án a Damenstift templomban bensőséges és felemelő ünnepség keretében Msgr. Valentin Géza prelátnak, egyházi delegátusnak, dr. Eperjes Ernő érseki tanácsosnak, ny. plébánosnak, dr. Cserháti Ferenc plébánosnak és v. Kölley György ifjúsági lelkésznek együtt a következő fiataloknak szolgáltatta ki a szentségeket:

Keresztés: **Bálint László**, szül. 1972. okt. 15-én; — **Bálint Márton**, szül. 1969. szept. 23-án.

Elsőáldozás: **Appelhoff Winand, Bálint László, Bálint Márton, Kovács Adrián, Kovács Vivien, Kudelich Lilla, Sebestyén Szende és Viztricz Richard**.

Bérmálás: **Bálint László, Bálint Márton, Sára Tivadar, Szűcs Marianna, Tóth Tamás**. Az ünnep emelkedettségét a Münchener Magyar Katolikus Misszió énekkara által előadott művek fokozták és tették felejthetlenné.

Stuttgart: Keresztelések: **Mattyasovszky Zoltán** és **Annamária** szül. **Kovács** kisfiát **Kristof Dániel**-t december 22-én keresztelték Schw. Gmündben; — **Körösi László** és dr. **Körösi Mária** szül. **Partics** két fia, **Zoltán** és **László** febr. 15-én járult a keresztés szentségéhez; — **Mesic Dane** és **Erika** szül. **Kiss Isabella Edith** kislányát március 2-án keresztelték Stuttgartban; — **Horváth László** és **Borbála** kisfiát **Zoltán Pál** névre keresztelték június 1-én Heilbronnban.

Házasság: Körösi László és Mária február 15-én Stuttgartban és **Bustin László és Gomos Mária Valéria** április 27-én kötöttek házasságot Esslingenben.

Halózáás: Löffler Alfred, 84 éves korában; — **Szilágyi Mani néni (Matild)**, március 20-án ment el közülünk életének 78. évében az Úrhoz.

OLASZORSZÁG

Keresztelések: március 29-én Giulianovában megkeresztelték **Dobossy Lőrincet**, D. Antal és Szabó Erzsébet negyedik gyermekét; — április 13-án San Giuseppe Vesuvianoban **Araniello Aniello** és **Doroghy Zsuzsanna** gyermekét, **Vincenzót** részesítették a szent keresztésben; — Salerno városában május 15-én megkeresztelték **Cecilia, Barone Luciano** és **Mezei Jolán** harmadik gyermeke; — május 25-én megkeresztelték **Emmanuelét, Atanassiú Luca** és **Maglioni Wappner Alessandra** második gyermekét. — A jó Isten áldása kísérje őket és szeretteiket egész életútjukon!

Halottaink: **Róma:** 72 éves korában eltávozott az élők sorából **dr. Zilahy Simon Péter**, aki évekig a római katolikus egyház községe elnöke volt; — **Velenca:** május 7-én, 74 éves korában elhunyt

KÖVETKEZŐ SZÁMUNK
A NYOMDA NYÁRI SZÜNETE
MIATT SZEPTEMBER ELSŐ
HETÉBEN JELENIK MEG!

Vidoni Antalné szül. Péntek Jolán; — **Varazse:** március 22-én, 92 éves korában magához szólította a Mindenható **P. Erdő Ferencet**. Szaléziánus szerzetes volt, aki több mint két évtizedig működött mint misszionárius Kínában, Japánban és Palesztinában. RIP! — Nyugodjanak Isten békéjében!

SVÁJC

Halózáás: Genfben június 12-én a jó Isten magához szólította **Földiák Fréderic Jüliát** 86 éves korában. Az utolsó éveket sokat szenvedett, főképpen a kórházban, ahová súlyosan megsebesítve került. Itt és otthonában, ahol meghalt, fölvette a betegek szentségét, többször gyönt és áldozott. Isten kezéből elfogadta a súlyos megpróbáltatást és kész volt a Veile való találkozásra. Nyugodjék békében!

Bérmálás: Makkos Christine, Morrensilakes 12 éves korában, június 15-én Pollietz-Pittetben (VD) a bérmálás szentségében részesült a környék iskolatársával együtt. Örülünk vele és szüleivel, s kívánjuk imáinkban, hogy a Szentlélek erejével hűségben kitartson hitében, s azt állhatatosan vallja és gyakorolja.

Genf: Magyar nyelvű első-szentáldozási ünnepi szentmise és baráti találkozó. A St. Boniface templomban több évi szünetelés után ismét magyar nyelven tartottunk első-szentáldozási misét és ünnepséget május 11-én. **Lüthy Andrea** és **Christine** hosszú hónapok előkészítése és vágyakozása után először vették magukhoz a szentségi Jézust. A megható, bensőséges templomi ünneplés után, melyen a szokottnál jóval nagyobb létszámban vettek részt a hívek, baráti találkozó volt, amelyen köszöntöttük külön is az elsőáldozókat és szüleiket. Szívvel kívánjuk, hogy a gyermekek a továbbiakban minél gyakrabban fogadják szívükbe a szentségi Jézust.

P. Rába Lukács OSP

*

Dr. MAROSY FERENC, volt madridi követ és meghatalmazott miniszter, május 9-én, 93 éves korában Madridban elhunyt. Huszonkét éven át, 1947-től 1969-ig, mint az utolsó „m. kir. követ” sokat tehetett és tett is az emigrációban élő magyarság érdekében. Május 11-én a madridi Almeuda temetőben, nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra. A sírnál Rónai Zoltán búcsúztatta.

É R T E S Í T É S

a svédországi magyar katolikusoknak

1986. április 22-én javaslatot nyújtottam be Hubertus Brandenburg, stockholmi püspökhöz, a svédországi magyar missziós és lelkigondozói munka átszervezésére. A javaslatot a püspök április 24-i levelében jóváhagyta, egyenlőre 5 (öt) évi időtartamra. Ezzel a javaslat jogerőssé és szabályozottá vált.

Az új szabályzati rend:

1. **A Magyar Katolikus Misszió — svédországi lelkigondozás** központja és ügyvezető lelkipásztori munkaközösségének székhelye mindig a felelős lelkész állandó lakhelyén van. — Jelenleg: **Ft. Rasztovác Pál**, Trollbärsvägen 16, 421 55 Västra Frölunda (Göteborg), ☎ 0 31 / 47 56 73. Postgiri: 486 85 73 - 9.

2. Ennek a munkaközösségnek tagjai a lelkipásztor állandó lakóhelyének magyar katolikusai a lelkipásztorral egyetértésben saját jelöltjeikből választják meg; a munkaközösség elnöke hivatalból a lelkipásztor. A munkaközösség — amelyben a választott tagok száma legalább 5 és legfeljebb 10 — legalább háromszor tart gyűlést évente.

3. Az ügyvezető lelkipásztori munkaközösségek kívül országos lelkipásztori munkatanács is létesül azoknak a helységeknek képviselőiből, ahol a felelős lelkész rendszeresen miséz. Minden ilyen helység magyar katolikusai a lelkipásztorral egyetértésben választanak saját jelöltjeikből 1 (egy) képviselőt. Az országos lelkipásztori munkatanácsot az elnök legalább egyszer hívja össze kétévénként (a nagy utazási távolságok miatt).

4. Az ügyvezető lelkipásztori munkaközösséget is, az országos lelkipásztori munkatanácsot is 4 (négy) évig tartó megbízatásra választják. A választást a püspök erősíti meg.

A fenti szabályzat értelmében, május és június hónap magyar miséin megválasztottuk a központi ügyvezető lelkipásztori munkaközösséget Göteborgban, és a másik 15 város egy-egy képviselőjét is, ahol rendszeresen van magyar mise, az országos lelkipásztori munkatanácsba.

Rasztovác Pál

svédországi magyar kat. lelkész

M O T O L L A

Európai magyar ifjúsági lap

Minek egy új folyóirat? Mert az európai ifjúság szétszórta el. Mert nincs kapocs, ami összetartana minket. Mert egyetlen átfogó ifjúsági szervezet nem elégti ki a fiatal felnőtt igényeit.

Okvetlenül új kezdeményezésre van szükség, aminek célja az, hogy az európai magyar ifjúságot közelebb hozza egymáshoz. Minél több magyar fiatal akárunk elérni és bennük tudatképző folyamatot indítani, amely magyarságunk, látókörünk bővítését jelenti és fejleszti európai öntudatunkat.

Témánkat a fiatalok érdeklődésének megfelelően választjuk. Megvitatjuk a korunkat foglalkoztató, izgató kérdéseket, így a természetvédelmet, különböző irányzatokat kilátásainkat a jövőben. Konkrét segítséget és tájékoztatást akárunk nyújtani, mint pl. utazási tanácsok, szórakozási lehetőségek, programok.

Ódág szeretnénk eljutni, hogy vállalkozásunk európaszerte fogalommal váljon. Független álláspontot akárunk képviselni. Újságunkat 1/4-évenként A 3-as formátumban adjuk ki. A 0-szám júliusban jelenik meg. A költségeket előfizetésekből, hirdetésekkel és támogatásokból fogjuk fedezni.

Leleményes csoport állt össze az újság létrehozására. Egyetemisták vagyunk, érdeklődő és aktív fiatalok, magas célkitűzésekkel. A szerkesztői munka Bécsben, Grácban és Münchenben folyik. Lehetőségeink biztatóak; az érdeklődés újságunk iránt már most nagy. A meglévő, Nyugat-Európában megjelenő magyar folyóiratok nem törődnek kellőképpen az ifjúsággal. Ezt a hiányt is akárunk pótolni.

A név, motolla, régi magyar szó. Egyrészt a megfont fonal lemérését és motringba rendezését szolgáló eszköz. Másrészt a népi szóhasználatban ismert mint ördögös motolla (virgonc, furfangos gyerek), azaz állandó mozgásban van.

További információk a szerkesztőknél: Steinbach Tamás, Kunreuthstr. 32, D-8000 München 60, ☎ (0 89) 87 44 37.

Krizsán Árpád, Gumpendorferstr. 111, A-1060 Wien, Austria, ☎ (03 16) 93 18 13 (csak hétfőgén).

H i r d e t é s e k

APOR PÜSPÖK ÉLETE ÉS HALÁLA Közi Horváth József könyvének II. bővített kiadása (122 oldal, 27 kép). — Ára: DM 20.—, vagy US \$ 10.—.
Kapható: Bitskey Gabriella, Karolinenstr. 9, D-8000 München 22.

PAUL HOLTZER · UNG. WEINE Ludwig Pfau Str. 22 · 7000 Stuttgart 1
Telefon (07 11) 29 78 69

Alföldi olaszrizling	1 liter	5.50
Alföldi kéknay	1 "	5.50
Boglári olaszrizling	0.7 "	6.50
Boglári kékfrankos	0.7 "	6.50
Badacsonyi kéknay	0.7 "	6.50
Badacsonyi szürkebarát	0.7 "	6.50
Debrői hárslevelű	0.7 "	6.50
Egri bikavér	0.7 "	6.50
Soproni kékfrankos	0.7 "	6.50
Villányi pinot noir	0.7 "	6.50
Tokaji aszú 3 puttonyos	0.5 "	12.—
Tokaji aszú 4 puttonyos	0.5 "	14.—
Kecskeméti barackpálinka	0.5 "	17.—
Kecskeméti barackpálinka	0.7 "	22.80
Szegedi paprikásszalámi	1 kg	27.—
Csabai kolbász	1 kg	26.—

Szaniszló Júlia grafikai munkáiból „Jelentés a folyópartjáról” címmel kiállítást rendezett a heilbronnai „Trubadur” ifjúsági centrumban. A kiállítás július 31-ig megtekinthető: Heilbronn, Karlstr. 25. Telefon: (071 31) 8 54 78.

Budapesten élő fiatal, 36 éves nő (170 cm, slank), több nyelven beszél, akadémikus, intelligens, szeretne Németországban élő, jól szituált, intelligens férfival megismerkedni házasság céljából. „Semmi kaland” jelígre választ a kiadóba kérünk.

Egyedülálló nő, rk. 50/168, svájci állampolgár, keresi komolyzándékú férfi ismeretséget, aki segítőtársa lenne ebben a nagy idegenben. Csak fényképes levélre válaszolok. „Együtt könnyebb” jelígre választ a kiadóba várok.

Franciaországban élő, Bácskából származó magyar, 42 éves, 176 cm magas, szakképzettséggel rendelkező férfi, őszinte, házias nő ismeretséget keresi házasság céljából. „Kertes házam” jelígre kéri a választ a kiadóba.

Független, fekete hajú, magyar hölgy (163 cm, 56 kg) várja, zenét, utazást kedvelő, 55–65 év közötti, független férfi fényképes, kézzel írott bemutatkozó levelét házasság céljából. „Hajnalszín alkonyat” jelígre a kiadóba.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy 1986. május 28-án eltávozott közülünk 57 éves korában a szeretett férj és apa

Bornyász Gábor

Emléke mindig közöttünk marad. — Köszönet mindenkinek, aki utolsó útjára elkísérte.

A gyászoló család: Helena, Gabriella és Attila.

FELHÍVÁS

Bajorországban élő nem hivatásos magyar képzőművészek (Freizeitkünstler) részvételével ez év őszén kiállítás tervezzük Münchenben. A szükséges kezdeti lépések megtételéhez kérjük az érdeklődő művészek mielőbbi írásbeli jelentkezését a következő címen: Ungarischer Kulturbund e. V., Zweibrückenstr. 2/IV, D-8000 München 2.

MEGJELENT!

Kölley György:

ÉRTETEK ÉS MIATTATOK című kb. 200 oldalas önéletrajza.

A megrendítő könyv a cserkészélet történetétől az orosz fogságon és a hazai börtönökön keresztül a nyugati cserkészéletig mindenről beszámol. Az utolsó 40 év hiteles kortörténeti dokumentuma.

Megrendelhető a szerző címén: Oberföhringer Str. 40, D-8000 München 81. Ára US \$ 12,—, vagy DM 25,—. Az összeget a szerző nevére kitöltött csekken, vagy „Förderer der Ung. Pfadfinder e.V., Postscheck München, Kto.-Nr. 1314 19-804 „Értetek és miattatok“ megjelöléssel.

Amerikában, Kölley atya húgánál: Dr. Oslányi Katalin, 234 Electric Avenue, Monterey Park, California 91754, USA. Telefon (818) 570 0116.

Az előfizetési díjat vagy könyvrendelések árát kérjük **Postacsek-kontónkra vagy postán** (ne bankon!) keresztül átutalni!

Használja ki!
FORDÍTÁS, ASYL/NÉMETSÉG, BIZTOSÍTÁS

Évtizedes tapasztalattal hiteles dipl. + műszaki + tudományos + egyéb fordítás: **legrövidebb határidővel + kedvező áron.** Asyl (Zirndorf előtt!) + németégi + jogi ügyek. Előnyös autó + élet + minden egyéb biztosítás, segély. **Önállóknak** külön programok! **LÉVAI** August, 4300 Essen, Lehngrund 24. Telefon 02 01 / 71 15 82.

HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!

Hirdetéseket csak a hirdetési díj befizetése után tudunk közölni!

ÚJDONSÁG! MEGJELENT!

Borbándi Gyula:

A MAGYAR EMIGRÁCIÓ ÉLETRAJZA
1945 — 1985

Megrendelhető: Büchergilde — Könyvbarátok Köre (Schweiz), Mühlstiegrain 18, CH-4125 Riehen, és minden magyar könyvkereskedésben — Ára: DM 62,—

Rupp László hites törvényszéki fordító, vállal fordításokat magyarról németre és németről magyarra. Postfach 162, D-8000 München 1. — ☎ (0 89) 53 02 35.

DIÓSZEGHY TIBOR, hites tolmács és fordító, magyar - német és német - magyar. Németországban tanácsadás, állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, valamint peres ügyekben segít. Daimlerstr. 249, D - 4040 Neuss. Telefon (0 21 01) 54 13 17.

VIDEO — FÉNYKÉPEZŐGÉPEK
FOTOMUNKÁK — PASSFOTO

FOTO DOBOS

Rindermarkt 16

8000 München 2 - Telefon (0 89) 26 51 12

HIRDETÉSEK

Svájcban élő 7 éves kislány, magának egy művelt, jómegjelenésű, vidám apukát és maminak (38 éves) egy jó férjet keres. Fényképes választ „boldog család” jellegére a kiadóba kér.

Dániában élő férfi (42), intellektuel, német állampolgárságú, gyermekszereplő, katolikus lány ismeretségi körébe keresi (35 éves korig), a második kezdéshez. Fényképes választ „Bach” jellegére a kiadóba.

Szeret levelet kapni, olvasni? Rendelje meg a „Klagenfurti levelet!” Cím: Klagenfurti levél, Postfach 50, A-9010 Klagenfurt, Austria.

BÉLYEGGYŰJTŐK!

Minden magyar bélyeg hiányjegy alapján szállítunk! — Kérje ajánlatunkat! —

Specialitások: Levelek - Ritkaságok
- Zepelinrepülések - Tévényomatok
- Különlegességek állandó vétele és eladása.

Kérje díjtalan készletjegyzékünket. Postacím: **TAJ AG Abt. Philatelie Postfach 631, CH-9001 St. Gallen**

NEMZETŐR KÖNYVEK DM

Tollas Tibor: Forgószélben
Válogatott versek, 250 old. fűzve 30,—
vásznonkötésben 38,—

Fehérvári István: Szovjetvilág Magyarországon 1945 — 1956 fűzve 35,—
keménykötésben 45,—

Szolzsenyicin: Gulag csak II. kötet.
Oroszból fordította Szenté Imre. 30,—

Rozanich István: A másik partról (versek) fűzve 12,—

Dálnoki Veress Lajos: Magyarország honvédelme a II. világháborúban (3 kötet) vászonkötésben 80,—

Megrendelhető a könyv árának beklüdbesével: Nemzetőr, Ferchenbachstr. 88, D-8000 München 50, BRD címen.

„TÉTÉNY” Ungarische Spezialitäten

Inh.: O. Bayer

Kreitmayerstr. 26 - 8000 München 2
Telefon (0 89) 1 29 63 93 DM

Egri Bikavér	7,30
Alföldi Olaszrizling I.	5,70
Alföldi Kékfrankos I.	5,70
Abasári Rizling 0,7	5,95
Debrői Hárslevelű	6,80
Badaacsonyi Kéknyelű	7,20
Badaacsonyi Szürkebarát	7,30
Soproni Késfrankos	6,80
Villányi Burgundi	7,30
Hajósi Cabernet	7,30
Boglári Olaszrizling	6,—
Boglári Kékfrankos	6,—
Boglári Cabernet-rosé	6,—
Csopaki Rizling	6,80
Zöldszilváni	7,30
Tokaji Aszú 4 puttonyos	14,50
Tokaji Aszú 3 puttonyos	12,50
Vilmos körtepálinka	24,50
Császárkörte	19,50
Kecskeméti barackpálinka	27,—
Cseresznye pálinka	24,50
Szilvapálinka	17,50
Kosher Szilva pálinka 0,8	32,—
Hubertus	21,—
Beverage Bitters 0,5 lit.	17,—
Pick szalámi	kg 27,—
Csabai	kg 25,—
Gyulai	kg 23,—
Házi kolbász	kg 19,—
Kalocsa tarhonya	1/2 kg 3,60
Nagykoktatésza	1/2 kg 3,50
Paprika káposztával	0,7 lit 4,90
Hegyes erõspaprika	4,90
Hegyes csípõspaprika	4,90
Disznósajt	kg 12,50
Véres-, májashurka	kg 13,—
Gulyáskrém tubusban	1,80

— Üvegárút is szállítunk —

BUDAVAR NYARI CSERKESZTÁBOR

A Magyar Cserkészszövetség Európai Kerületének nagy családja örömmel hirdeti meg kiscserkészei, leány- és fiú-cserkészei számára — Budavár felszabdításának 300. évfordulója alkalmából — 1986. júl. 26-tól aug. 6-ig rendezendő

BUDAVAR CSERKESZTÁBORÁT

a Kastli Magyar Gimnázium melletti erdõcskében; — a kiscserkészeknek pedig a bárnhoi vadászházban (Kastli).

Jelentkezni lehet a cserkészparancsnokknál, szövány cserkészeknek pedig az Európai Kerület központjánál. — (Ung. Pfadfinderbund, Oberföhringer Str. 40, D-8000 München 81.)

Szeretettel várja cserkészeit: az Európai Cserkészkerület.

Megjelent!

TÖTTÖSY ERNŐ: TÉBOLY című könyve.

Egy művi tudathasadás története.

Ára 12,— US \$, vagy ezzel egyenértékű más valuta (DM 35,—; Sfr 30,—; Ffr. 100,—) és 2,— \$ portó.

Megrendelhető a Nemzetőr címén, vagy a szerzőnél: Dr. Ernest Töttös, 3 Ave. Lambeau, B-1200 Bruxelles.

A R T

DÉMÉNAGEMENTS S. A.

Szállítási vállalat

Szállítások belföldre és külföldre, tengerentúrra — légi szállítással is — költözködés, bútorkiszállítás, külföldi szállítmányoknál a vám elintézés.

Magyarországra is szállítunk!

Az összes keleti és nyugati államokba oda - vissza szállítunk.

Magyarországi képviselők:

Trans COOP. Honvéd utca 28
7400 Kaposvár. ☎ 0036 (82) 13 - 877.

Magyaroknak kedvezmény!

ART Déménagement S. A.
2 rte du Grand Lancy

CH - 1211 Genève 26
Telefon 0 22 / 43 36 32 (magyarul is!)

Privát cím: Keresztes László

58 rte de Vervier
CH - 1227 Carouge, GE
Telefon 0 22 / 42 98 36 este 7 óra után

FORDÍTÁS

Műszaki, tudományos és egyéb szövegek, okmányok, hitelesített fordítása magyarra/németre, kedvező áron, legrövidebb határidővel. — Ficsor László okl. mérnök, Rheinhausenstr. 10, D-4130 Moers 1.
Telefon (0 28 41) 3 34 72.

● Kedvezményes áron kapható! ●

HIRDETTEM AZ I G É T!

A könyv tartalmazza Mindszenty legfontosabb körleveleit, írásait és beszédeit, amiket harcban a megszállókkal írt vagy mondott, valamint felejtethetetlen körútjain a világban szétosztott magyarokhoz intézett. A 60 oldalas bevezető tanulmányt Közi Horváth József írta.

— Legszeb ajándék! —

Ára DM 20,— vagy \$ 10,— + portó.

M. SZERDAY — Metropolitan Verlag KÖNYV ÉS HANGLEMEZ Sfr.

Brestyánszky: Kovács Margit (nagy képes album)	85,—
Harsányi Zsolt: Mathias Rex	50,—
Gulácsi Irén: Fekete völgyek	37,—
Pauler Gy.: A magyar nemzet története az Árpád-házi királyok alatt I., II.	80,—
Krudy: Pesti nórabló	16,—
Lengyel: Kossuth Lajos öröksége	15,—
Nefzawi: Illatos kert (a szerelem kultúrája)	68,—
Németh L.: Homályból homályba I-II.	33,—
Nemeskürty: Ónfia vágta sebé	16,—
Passuth: Hétszer vágott mező	40,—
Takáts: Régi magyar nagyszonyok	21,—
Magyar szólások és közmondások	44,—
Moldova: Elhúzódó szüzesség	22,—
Szilvási: A néma	39,—
Tamási Áron összes novellái I-II.	39,—
Simon István: A magyar irodalom	16,—
Világirodalmi kisenciklopédia I-II.	93,—
— Minden Krudy, Német L., Nemeskürty, Passuth, Moldova, Szilvási könyv raktáron.	

Kérje katalógusunkat! Válaszkupon ellenében: Európában Sfr. 2,—. Tengerentúrról rep. postával Sfr. 6,— értékben. Kérjük mellékelni postai költségért.

M. SZERDAY — Metropolitan Verlag Teichweg 16, CH-4142 Münchenstein/Schw. ☎ 0 61/46 59 02, külföldről: 0041/61 46 59 02

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és Kiadóhivatal
Oberföhringer Str. 40.
D-8000 München 81
Telefon: (0 89) 98 26 37 - 38

Felelős Kiadó:
a Magyar Kat. Főlelkésztség.
Főszerkesztő: P. Szóke János.
Felelős szerkesztő:
Fejős Ottó.

Redaktion und Herausgeber:
die Ungarische Oberseelsorge,
Oberföhringer Str. 40
8000 München 81.
Telefon: (0 89) 98 26 37 - 38.

Chefredakteur: P. János Szóke.
Verantw. Redakteur:
Ottó Fejős.

Abonnement: DM 18,— pro Jahr und nach Übersee mit Luftpost DM 28,—.

ELŐFIZETÉS:

Az Életünköt a helyi magyar lelkesek terjesztik, 6k küldik szét és náluk is kell előfizetni! Tengerentúrra, vagy ahol nincs magyar lelkes, oda a kiadóhivatal küldi az újságot.

Előfizetési ár egy évre DM 18,— vagy ennek megfelelő valuta. Tengerentúrra légipostával DM 28,— Lapzártá: minden hónap 15-én. Hirdetéseket ezek 15-ig fogadunk el.

Postacsek-konto München:
Konto-Nr. 606 50-803 - BLZ 700 100 80
Kath. Ungarn-Seelsorge, Sonderkonto
Bankkonto: Bayer, Vereinsbank,
Konto-Nr. 145 857 - BLZ 700 202 70
Kath. Ung. Seelsorge „Életünk“.

Druck: Danubia Druckerei GmbH, Ferchenbachstr. 88 - 8900 München 50

Beilagenhinweis: Einem Teil dieser Auflage liegt bei: Rundschriften. — A kiadvány egy részéhez körlevél van mellékelve.

ELŐFIZETŐINK ÉS HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!

Befizetéseket, átutalásokat nem bankkontónkra, hanem **Postacsek-kontónkra** kérünk: Kath. Ungarn-Seelsorge — Sonderkonto — München, **Postacsekamt München, Konto-Nr. 606 50-803.**

AGAPE KIADVÁNYOK

Újvidéken (Jugoszlávia) AGAPE néven katolikus kiadó működik. Kiadványait mindenkinek szeretettel ajánlja. Az eddig megjelent kiadványok közül kaphatók:

Agape, folyóirat (megjelenik minden páratlan hónap végén) évi előfizetés 10,— Isten népének története (Biblia képregényben. Eddig megjelent 21 füzet) egyes füzet ára 2,20
Antal testvér (Páduai Szent Antal élete képregényben, színes, 72 old.) 4,—
Nigg-Schneiders: Assisi Szent Ferenc és világa (142 old., 72 színes képpel) 17,—
Malinski-Buják: II. János Pál (210 o., 111 fekete-fehér és 42 színes képpel) 17,—
Képes Biblia 20,—
C. B. de Gaszold: Imák a bárkából 3,10
A keresztfához megyek (Keresztutak gyűjteménye) 5,—
Harmath K.: Megváltásunk szent éve (brosúra) 1,—
I. Loidl: A fatimai látnokok (bros.) 1,—

Ezenkívül kaphatók még természetből vett motívumú levelezőlapok (és fél levelezőlap-nagyságú képek) bibliai vagy más aföriz-mával; katolikus zsebnaptár és falinaptár.

A kiadó címe: **AGAPE, Cara Dusana 4, YU - 21000 Novi Sad, Jugoszlávia.**

Az **AGAPE** szívesen vállal mindennemű nyomdai előkészítést vagy nyomtatást **Jugoszláviában**, a nyugatiakhoz képest igen méltányos áron!

Kiadóhivatalunknál kapható könyvek

Mindszenty József: *Hirdettem az Igét* (1944—1975). — 300 oldal, vászonkötésben DM 20,— vagy \$ 10,—

Kardinal Mindszenty: *Erinnerungen*, 4. kiad., vász. köt., DM 40,— \$ 22,—

Közi Horváth József: *Mindszenty bíboros*, zsebkötés DM 6,— \$ 4,—

Hermann Egged: *A katolikus Egyház története 1914-ig*. Az egyetlen modern magyar egyháztörténet. 582 oldal. DM 32,—

Az *irodalom világa*. Irodalomelméleti alapvetés, 100-nál több versillusztrációval, kb. 300 oldal, vászonkötésben DM 20,— \$ 10,—

Szamosi József: *Máriacelli emlékkönyv*, képes kalauz 48 képpel, ebből 32 színes DM 12,— \$ 6,—

Mindszenty József: *Napi jegyzetek*, 430 o., vász. k. DM 32,— \$ 15,—

Szállítással + portóköltség.

Megrendelhető:

az „ÉLETÜNK” kiadóhivatalánál
Oberföhringer Str. 40
D-8000 München 81 W. Germany

Az IKKA - AJÁNDÉKSZOLGÁLAT legújabb hírei:

1986. április 22-től kedvezőbb Forint átváltás!

100.— DM = 2,051.47 Forint.

A katalógusban közölt árainkat is 5 %-kal csökkentjük.

Vámmentes IKKA ajándékszolgálat.

Külföldi befizetők ajándéka a magyarországi rokonok és barátok részére. **AJÁNDÉK AUTÓK — SZÍNES TV-k — FOTÓCIKKEK** és egyéb műszaki, valamint háztartási gépek.

PÉNZKÜLDÉSEMÉNYEK —

AJÁNDÉKCSOMAGOK —

vagy szabadválasztású élelmiszertalványok.

ÖRÖKLAKÁSOK, ÜDÜLTETÉSEK

KÜLFÖLDI - NYARALÁSOK

és még sok más szolgáltatás.

Kérje árjegyzékünket a mellékelt kuponnal.

Kupon

Kérem küldjék meg nekünk, vásárlási kötelezettség nélkül, az IKKA ajándékszolgálat katalógusát.

az érdeklődő neve

utca és házszám

irányító szám, lakóhely

MAGNUS GMBH
Im Feldchen 35
6000 Frankfurt / M - 56
Telefon (061 01) 4 77 12

